

τῆς ἑαυτοῦ γραμματικῆς συνέθηκε πᾶν τοῖς λογίοις ἐπιωφελές, εἰ καὶ δύσκολον τυγχάνει καὶ ἀηλίου κολυμβητοῦ δεόμενον διὰ τὴν ἀπειρίαν τῆς τέχνης· καὶ ἄλλα πάντα ἀναγκαῖα τὰς σικελίας τῶν παλαιῶν περιέχοντα. Ἐβόωσθε οἱ ἀναγινώσκοντες καὶ μέμνησθε· καὶ εἰ τι σφαλερὸν εἴρηται, ἐπιδιορθώσαντες.

Illud postremo admonendum superest, Lascaris *De grammatica* libros tres aliter se in hoc ms. exemplari atque in excusis habere, nunc rerum ordine immutato, nunc adjunctis vel detractis nonnullis, tum adnotationibus præterea et castigationibus multis Idiographis passim accedentibus.

CONSTANTINI LASCARIS

EPISTOLA

AD JACOBUM XIMENIUM MURIELLIUM

PROREGIS INSULÆ SICILIÆ A SECRETIS

De Herodiani Grammatici vita et scriptis, et de Theodosio, ejus epitomatore.

(Codd. Græc. Matrit., p. 189.)

Constantinus Lascaris Jacobo Ximenio Muriel-
lio (1), proregis insulae Siciliae a secretis, bene-
ngero.

Herodianus, multiplicis doctrinae vir, ejus magna existimatio in grammatica, doctissime Jacobo Ximeno, Apollonii illius Alexandrini filius, cum a patria ob inopiam discessisset, mirabilem olim Romam, commune domicilium, appulit sub Antonino Pio imperatore, æque justo ac utriusque lingue perito; a quo officiose exceptus, ornatus et beneficiis affectus, non modo Græcam linguam amplificavit docendo, sed plura etiam admiratione digna, erga ipsum imperatorem gratus, composuit: in quibus tractatum *De accentibus*, magnam dico prosodiam, eidem inscripsit viginti libris complexam, opus copiosissimum. Quod postea Theodosius contrahens, et librorum numerum et magnitudinem servavit; quoniam illud epitome brevissima, præsertim in accentu nominum maxime vario, capere neutiquam poterat. Quin etiam cum ego ipse non semel id breviare perenplissem, haud tamen feci, ne idem omnino paterer quod nonnulli, qui et ipsum contrahentes, visi sunt o Nilu aquam guttam haurire. Librum vero decimum sextum contrahens, ac secundum quatuor recentiorum conjugationes distribuens, cum tibi Græci sermonis et accentuum studioso misi, quo scire facilius possis quæ verba accentu gravi, quæ circumflexo notentur; hoc enim et Græcis et Latinis

Κωνσταντῖνος ὁ Λάσκαρις Ἰακώβῳ Ξυμένῳ τῷ Μουριελλίῳ προσιτικῷ τοῦ ἀντιβασιλέως νήσου τῆς Σικελίας, εὖ πρότερον.

Ὁ ποιημαθὴς Ἡρωδιανὸς οὗ λόγος πολὺς ἐν γραμματικῇ, λογιώτατος Ἰακώβῳ Ξυμένῳ, υἱὸς γενοῦς Ἀπολλωνίου ἐκείνου τοῦ Ἀλεξανδρείας, διὰ τὴν πενίαν ἀποδημήσας τῆς πατρίδος, ἐς τὴν ποτε θαυμαστὴν ἐπλευσε Ἰώρην, τὴν κοινὴν ἄστυ, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Ἀντωνίνου αὐτοκράτορος, δικαίου καὶ λογίου ἐν ἑκατέρῃ τῇ γλώττῃ· ὑφ' οὗ φιλοτιμῶς ὑπεδεχθεὶς τιμηθεὶς τε καὶ εὐεργετηθεὶς οὐ μόνον τὴν Ἑλλάδα φωνὴν ἠθξήσατε διδάξας, ἀλλὰ καὶ πᾶν πολλὰ θαυμάσια συνέθηκε τοιοῦτον βασιλεὶ χαριζόμενος· μεθ' οὗ καὶ τὴν *Περὶ τόνων*, τὴν μεγάλην φημὶ προσωδίαν, ἐκείνῳ ἐπέγραψεν ἐν βιβλίοις εἰκοσιβιβλίον πολύστιχον· ἣν μεταταῦτα Θεοδοσίος ἐπιτεμάτων, τὸν τε ὀρίθμῳ τῶν βιβλίων τό τε μῆκος ἐφύλαξε· διὰ τὸ μὴ οἶόν τε βραχίστην ἐπιτομὴν τῆς βιβλίου δέξασθαι· καὶ μάλιστα ἐν τῇ τῆς ὀνομαστικῆς τόνῳ πολυποικιλωτάτῳ ὄντι. Ταῦτά τοι καὶ αὐτὸς παλιὰς προθυμηθεὶς βραχύναι οὐκ ἀποίησα, ἵνα μὴ πάθῃ ταυτὴν ἐνίοις οἱ συνταμόντες, ἐδοξάν σταγόνα ὑδάτος τοῦ Νεῖλου ἀρῦσαι. Τὸ δὲ ἐκκατέκατον συντεμῆν τε καὶ συντάξας κατὰ τὰς δ' συζυγίας τῶν νεωτέρων Ἐπεμψά σοι φιλέλληγι ὄντι καὶ φιλοτόνῳ, ἕν' ἀπονοίστερον εἰδέναι ἔχῃς τίνα τῶν ῥημάτων βαρύνονται, καὶ τίνα περισπῶνται ἀναγκαῖον γὰρ τοῦτ' καὶ Λατῖνοι; καὶ Ἑλλησι· καίρου δὴ λαβόμενοι ὡς ἴξιστας καὶ τὸ περὶ τῶν τόνων

(1) His nominibus propriis respondent Hispana Ximenez et Muriel; ea enim tempestate ab Hispanæ regibus Sicilia tenebatur.

τῶν ὀνομάτων χρῆμα ἀναγκαίτατον συντεμοῦμεν. Ἄ

necessarium. Tempus autem nacti, ut ipse factu dignum judicasti, opus etiam De nominum accentibus pernecessarium in epitomen cogemus. Vale.

Epistolam statim excipit Tractatus de quo ibi agitur, sic inscriptus : Περὶ τῶν βαρυτόνων καὶ περισπωμένων ζημάτων. De verbis barytonis et circumflexis. Incipit : Τῶν ζημάτων τὰ μὲν εἰς ὦ, τὰ δὲ εἰς μί. Τῶν δὲ εἰς ὦ τὰ μὲν βαρύνονται. Desinit : Ἠλὴν τοῦ ἔγρω ἀπὸ τοῦ ἐγείρω κατὰ συγκοπὴν · — ἐν Μεσσήνῃ τῆς Σικελίας ἔκει αὐτῷ. Hoc est : *Messanæ Siciliæ urbe, anno 1483.*

In fine tractatus legitur Epilogus idiographus hujusmodi :

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν τίνων τῶν ὀκτώ μερῶν τοῦ λόγου ἐκ τῶν τοῦ Θεοδοσίου τοῦ γραμματικοῦ ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Λάσκαρις συνετάξατο δι' ὠφέλειαν τῶν μαθητῶν · ἐπεὶ ἡ τοιαύτη πραγματεία οὐ μόνον δύσκολος τυγχάνει, ἀλλὰ καὶ δυσκολώτατα εὐρίσκειται διὰ τὰς δυστοκίας τοῦ γένους. Πολλὰ γὰρ ποιήσας μόλις εὐρον τὴν περὶ τῶν τίνων τοῦ Θεοδοσίου ἐν βιβλίῳ παλαιῷ τῆς μονῆς τοῦ Σαυῆρος τῆς ἐν τῷ ἀκρωτηρίου Μεσσηνίας · τῆς δὲ τοιαύτης πραγματείας ἐκείνος συνέταξε ἐκ τῆς μεγάλης Προσοδίας τοῦ πολυμαθοῦς Ἡεροδίου τοῦ ὁ καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν βιβλίων εἰκοσι ὄκτων ἐπόλαξεν. Ἐβρίσθη, οἱ ἀναγινώσκοντες, καὶ ἀνεύρεθη τὰ βελτίω. Ἐν Μεσσήνῃ τῆς Σικελίας μηνὸς Νοεμβρίου κα'. Ἔκει ἀπὸ Θεογονίας (2) γαυτῆ', ἐκ. η'. Τὸ θεῖον χάρις.

Atque hæc de accentibus octo partium orationis ex Theodosii grammatici Commentariis. Quæ Constantinus Lascaris ad discipulorum utilitatem composuit, cum tale opus non difficile tantum occurrat, sed etiam difficillime propter gentis calamitates invenlatur; multo enim labore adhibito, ægre inveni Theodosii De accentibus librum in vetusto codice monasterii Salvatoris (3) in summitate Messanæ constituti. Id vero opus ille contraxit ex Herodiani, multiplicis disciplinæ viri, magna Prosodia, ejus etiam librorum viginti numerum servavit. Valeto, lectores, et meliora precamini. Messanæ in urbe Siciliæ mensis Novembris (die) 23, anno a Nativitate Domini 1488, indict. 8. Deo gratias.

Cod. LVII, chartaceus, in quarto, foliorum 185, candida crassierique charta; totus a Constantino Lascari satis quidem perspicue, licet properanter, exaratus anno 1406; in quo Quinti Calabri, sive Smyrnæi, Carmen, ab Homero in Iliade prætermisssa complectens. In fine legitur hæc Constantini Lascaris idiographa subnotatio : Τέλος τῆς δυσευρέτου ποιήσεως τοῦ Κόιντου ἦν Κωνσταντῖνος ὁ Λάσκαρις ἐξέγραψεν ἐκ τῶν καὶ ἐξήκοντα γεγονότων ἐν Μεσσήνῃ τῆς Σικελίας ἐξ ἀντιγράφων σφαιρωτάτων. Ταῦτά τοι διαρθεῖσθαι καὶ μὴ ἐρθῶς γεγραμμένα, ἔκει ἀπὸ Θεογονίας γαυτῆ', ἡμέρῃ ιγ' Ἰουνίου μηνός. Hoc est : *Finis poematis Quinti inventa difficilis, quod Constantinus Lascaris duos et sexaginta annos natus descripsit Messanæ in urbe Siciliæ ex infidelissimis exemplaribus. Quare minus recte scripta corrigenda sunt. Anno a Nativitate Domini 1406, die 13 mensis Junii.* Suum libris singulis argumentum præfigitur, ab eodem Lascari elucubratum, ut ipse in Quinti poetæ Notitia ejus Carmini præmissa diserte profiteatur. Quæ quidem argumenta, veluti germanum ejusdem Lascaris fetum, non infelici conjectura, licet hujus testimonii tunc immemores, edidimus in codice 28 (a) aliud hujus poematis exemplum complectente. Quemadmodum vero ea ibi libenter protulimus, ita et Quinti Notitiam, quæ inde aberat, hic proferebant omnino judicantes, quippe juxta eam illis ineditam, et ob rara, vel potius nulla de hoc scriptore copiosa veterum monumenta haud ingrati viris antiquiorum litterarum curiosis futuram. Est autem hujusmodi :

Κωνσταντῖνου Λασκαρίου, τοῦ Βυζαντινοῦ, περὶ Κόιντου.

Constantini Lascaris Byzantini de Quinto.

Ποδαπὸς μὲν ἦν ὁ παρθὸν ποιητῆς Κόιντος καὶ τίνων καὶ ἐπὶ τίνος, οὐτ' αὐτὸς εἶρηκεν, οὐτ' ἄλλος

Cujas fuerit hic poeta Quintus, quibus parentibus, quo tempore, nec ipse dixit, nec alius de

(2) Θεογονία, ancerps vocabulum, ut a verbo γίνωμαι, gignor, vel nascor, deductum, varie Latino sermone redditur; ab aliis quidem *Incaruatio Dei*, ab aliis vero *Natiuitas*, sive *Ortus*; quin etiam ab uno eodemque auctore bifariam. Ita P. de Montfaucon *Palæogr. Græcæ* pag. 88, ἀπὸ τῆς Θεογονίας interpretatur a *Christi ortu*; pag. 91, *anno Incarnationis*. Ita ipse Lascareæ grammaticæ Latinos interpres in fine libri in eandem formulam vertit *ab ortu Dei*; idemque in opusculo *De vocabulis subscriptis* reddidit *ab Incarnatione Dei*. His igitur ego animadversis, cum in bivio hæcerem, deligendæ viæ dubius; potior visa est interpretatio a *natiuitate Domini*, vel *Christi*, quam hæctenus usurpavi, ac deinceps, nisi valentior aliqua ratio intervenerit, usurpabo. Cæterum quis non miretur, nihil a peritissimo illo *Palæographiæ* scriptore de

voeis *Theogoniæ* potestate adnotatum, tam frequenter in designandis recentiorum codicum Græcorum ætatibus adhiberi solitæ? Quis eam dictionem a diligentissimo Ducangio in *Glossario mediæ et infimæ Græcitatæ* prætermisssam non obstupescat?

(3) De hujus monasterii libris non semel jam incidit sermo, ejus Bibliothecæ miss. Græcorum ad sacra et ecclesiastica spectantium Catalogum amplissimum affert Ant. Possevinus in fine tomi II *Apparatus sacri*. Is autem Catalogus jussu Pii IV. Pontificis Max., ab Antonio Francisco perfectus est Messanæ anno 1563, mense Augustô, prorege Siciliæ Joanne de la Cerda, cui etiam ea res ab eodem summo Pontifice commendata, ut idem Possevinus testatur.

(a) Hæc argumenta post notitiam leges, ex codice 28 depropta.

illo (quod sciam) scripsit; nec de eodem apud Suidam quidquam scriptum est, nec ego ab ullo viventium accepi. Plurimi vero ex Homerī enarratoribus ejus mentionem Auctarii (sive Corollarii) vice faciunt. Smyrnæum autem fuisse conjicere est ex hisce versibus ab ipso in XII poematis sui libro scriptis, in quo Musas e Smyrna invocat, ita in heroum catalogo loquens:

*Horum quemque mihi, Musæ, jam noscere aventi
Dicite, quadrupedem quotquot subiere capacem;*

*Nam vos omnigeno implestis mea pectora versu,
Ante meas quam sparsa genas lanugo notaret
Eximias pascentis oves Smyrnæa per arva,
Ter tantum distante meis ab ovilibus Hermo,*

*Quantum hominis valeat spatium decurrere clamor;
Artemidis prope delubrum, qua lectior hortus,
Monte super non multum humili, multumve superbo.*

Atque ejus nomen, cum Italicum sit, eum non priscis quidem temporibus notum fuisse ostendit, sed illis quibus Romani Græcorum potiebantur, cum hi Romana etiam nomina, principibus adjuvantes, usurpabant; vox enim Κόιντος, quam nos dissolutam Κόιντον efferimus, quintum Romane significat. Porro, quisquis ille fuerit, optimus poeta fuit et maximus Homeri imitator, omnia inde hauriens, omnem poeticam imitationem, dictiones, phrasim, comparationes, descriptiones, sententias et alia, quæcunque perfectum poetam arguunt. Homeri autem studiosissimus, ab Homero in Iliade prætermissa voluit Homericæ stylo condere. Ubi enim illi finis Hectoris funus, huic initium est Penthesileæ adventus, quæ et Amazon et virago, cum pluribus aliis Amazonibus et virorum multitudine Trojæ subsidio venit. Hæc vero cum Trojanos ad bellum concitasset, multum restitisset ac viriliter depugnasset, facile, quippe femina, ab Achille interfecta est, et cum ea plurimæ. Tunc etiam Thersitæ illius vaniloqui mors ab Achille contigit; atque hujus causa Achilles et Diomedis contentio et reconciliatio. Postea Memnonis adventum et cædem ab Achille, Antilochi Interitum, ipsius Achilles in aspectu vulnere ab Apolline percussus, Ajacis, Paridis mortem, atque omnia ex ordine diligenter enarrat, et ipsam Ilii expugnationem, quæ poematis sui finem constituit. Argumentum igitur antiquum, nobile, heroicum; si quid vero fabulosi admistum est, id quoque ad poeticam pertinet; fabula enim secundum est fundamentum, cujus finis voluptas et ψυχαγωγία (animi oblectatio) recentiorum; metrum autem heroicum, facile cum aptis affectibus, et Homero dignum, perinde atque alia. Inscriptionem vero nullam in libro inveni, ex quo (hanc) transcripsi; librorumque numerus manifestus (est), quippe sunt decem et quatuor. Cum talem virum nostratum antiquiores nescio quomodo re-

A περι αὐτοῦ γέγραπτον, ἕσα ἐμὰ εἰδέναι, οὐτ' ἐν τῷ Σουῖδα γέγραπται τι περι αὐτοῦ, οὐτε παρὰ τοῦ τῶν ζώντων ἀκρίβοια· μνησάν δὲ αὐτοῦ ποιῶνται πλεῖστοι τῶν ἐξηγητῶν τοῦ Ὀμήρου ἐπιλέγοντες. Ἔστι δὲ εἰκάσαι αὐτὸν Σμυρναῖον γεγονέναι ἐκ τούτων τῶν ἐπῶν τῶν αὐτῷ γεγραμμένων ἐν τῷ 13' τῆς ἐπιτοῦ ποιήσεως· ἐν ᾗ ἐκ τῆς Σμύρνης τὰς Μούσας ἐπικαλεῖται, οὕτως λέγων ἐν τῷ τῶν ἡρώων καταλόγῳ·

Τοὺς μοι νῦν καθ' ἕκαστον ἀνειρομένην σάρα,
[Μοῦσαι,
"Ἔσπεθ' ὅσοι κατέβησαν ἔσω πολυχυανθῆος Ἰπ-
[που.
'Ὑμεῖς γὰρ πῦσαν μοι ἐνὶ φρεσὶ θήκατ' ἀοιδῆν
Πρὶν μοι ἀμφὶ παρειῇ κατασκιδνασθαι Ἰουλον
Σμύρνης ἐν διαπέδοισι περικλιτὰ μῆλα νέμοντι,
B Τρὶς τόσον Ἑρμοῦ ἀπώθεν ὕσον βοδῶντ' ἐπα-
[κοῦσαι (4)

'Ἀρτέμιδος περι νηδὸν ἐλευθερίῳ ἐνὶ κήπῳ
Οὐρεὶ οὕτε λίην χθονιαλῶ οὐθ' ὕψοσθι πο. κλιῶ.

C Καὶ τοῦνομα δὲ αὐτῷ Ἰταλὸν ὄν δείκνυσιν αὐτὸν μὴ ἐν ταῖς ἀνω χρόνοις γενέσθαι, ἀλλ' ἐν οἷς Ῥωμαῖοι Ἑλλήνων ἐκράτουν, ὅτε καὶ Λατινικοῖς ὀνόμασιν ἐχρήσαντο, τοὺς ἀρχόντας· κολακεύοντες· τὸ γὰρ Κόιντος δὲ ἡμεῖς διαλύοντες Κόιντον λέγομεν, πέμπτον σημαίνει Ῥωμαϊκῶς· οἷος δ' ἂν ἦν ποιητῆς ἀριστός ἐγένετο καὶ μέγιστος ζηλωτῆς τοῦ Ὀμήρου, πάντ' ἐκείθεν ἀρυσάμενος· πάσαν ποιητικὴν μίμησιν, λέξεις, φράσιν, παραβολὰς, διαγραφὰς, γνώμας καὶ τὰλλα ὅσα τέλειον ποιητὴν ἀποφαίνει. Ὀμηρικώτατος δὲ γενόμενος, ἠθέλησε τὰ τῷ Ὀμήρῳ παραλελειμμένα τῆς Ἰλιάδος Ὀμηρικῶς ποιῆσαι. Ὅπου γὰρ ἐκεῖνος τέλος ἔχει τοῦ Ἐκτορος ταφῆς, τοῦτ' ἀρχὴ ἢ τῆς Πενθεσιλείας· ἀφίξις, ἣτις Ἀμαζῶν οὐσα καὶ ἀνδρεία σὺν πολλαῖς Ἀμαζόσι καὶ πλήθει ἀνδρῶν ἀφίκτο εἰς Τροίαν συμμαχεῖν. Παρακινήσασα δὲ τοὺς Τρῶας ἐπὶ πόλεμον καὶ πλεῖστα ὑποστᾶσα ἀνδρείως τε πολεμήσασα, ὑπ' Ἀχιλλέως εὐχερῶς οἷα γυνὴ ἀπεκτάνθη, καὶ σὺν αὐτῇ πλεῖστα· ἐνθα καὶ ὁ τοῦ φλυάρου ἐκείνου Θερσίτου θάνατος ὑπ' Ἀχιλλέως ἐγένετο· καὶ δι' αὐτὸν φιλονεικία Ἀχιλλέως καὶ Διομήδους καὶ καταλλαγὴ· καὶ μετὰ ταῦτα τὴν τοῦ Μέμνονος ἀφίξιν καὶ θάνατον ὑπ' Ἀχιλλέως· Ἀντιλόχου θάνατον· αὐτοῦ τοῦ Ἀχιλλέως ὑπὸ Ἀπόλλωνος ὀφράτως τρωθέντος· θάνατον τοῦ Αἰάντος, τοῦ Πάριδος καὶ τὰλλα πάντα ἐξῆς ἀκριβῶς διηγείται, καὶ αὐτὴν τὴν τοῦ Ἰλίου ἄλωσιν ἣν τέλος τῆς ποιήσεως πεποίηκεν. Ἢ μὲν οὖν ὑπόθεσις παλαιὰ καὶ εὐγενὴς καὶ ἡρωϊκὴ, ἥς τέλος ἀλήθεια. Εἰ δέ τι καὶ μυθικὸν καταμείκται, καὶ τοῦτο τῆς ποιητικῆς· μῦθος γὰρ τὸ δεύτερον θεμέλιον, οὗ τέλος ἔδωκε καὶ ψυχαγωγία τῶν νέων· τὸ δὲ μέτρον ἡρωϊκὸν τὸ σύνθετος μετὰ τῶν οικείων παθῶν καὶ Ὀμήρου πρέπον ὡς περ καὶ τὰλλα. Ἐπιγραφὴν δὲ οὐδεμίαν εὑρον ἐν τῷ βιβλίῳ ἀφ' οὗ ἐξέγραφα· καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν βιβλίων δῆλος· δεκατέσσαρα γὰρ εἰσιν. Ἐπειδὴ ἡμῶν οἱ παλαιότεροι οὐκ οἶδ' ὅπως ἀπέβαλον ὀλιγωρήσαντες τοιοῦτου ἀνδρός, ἐφ' ἡμῶν δὲ εὐερέθη

(4) In codice 28 supra recensito, atque in excusis exemplaribus legas βοδῶντος ἀκοῦσαι.

μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς κοινῆς πατρίδος καὶ περιεσώθη καὶ διεδόθη ὑπὸ τοῦ πάντ' ἀγαθοῦ καὶ δυνατοῦ σοφοῦ καὶ τῆς παλαιότητος ἀνακαινιστοῦ Βησσαρίωνος τοῦ Νικαίας καρδινάλιως μεγίστου ἐφ' ἡμῶν γεγο-
νίτο·, ἀλλὰ τε πολλὰ ἀνασώσαντος καὶ ταύτην τὴν πρῆσιν εὐρόντος ἐν τῇ ναῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῶν Κασούλων (5), τῷ ἔξω τῆς πόλεως Ἰδρόντου. Σπου-
δαστέον ἂν εἴη πάση σπουδῇ κτήσασθαι ἀναγνῶναι καὶ μεταδοῦναι τοῖς βουλομένοις. ἵνα κρινῆ γενο-
μένη μηκέτι ἀπόλοιτο· οὐ γὰρ δίκαιον τὰ τοῖς ἄλ-
λοις μετὰ πόνου ποιθέντα ὑπ' ἀμελείας ἢ φθόρου
λήθης βυθοῖς παραδοῦναι. Ταῦτά τοι ἀναγνωστέον
καὶ μεταδοτέον τῶν πολλῶν χάριν ἀναγκαίων. Ἐί
γὰρ ἂν κερδαίνοιμεν φθόνῳ μὴ μεταδιδόντες· ἀ καλὰ
κρίνεται, καὶ μάλιστα ἐν τῇ παρόντι δυστυχεστάτῳ
καιρῷ ἐν ᾧ σπάνις πάντων· Ὅθεν καὶ αὐτὸς ἐν τῇ
περιηγήσει ἐς Μεδιόλανον ἀφιγμένος καὶ τὰ ἡμέ-
τερα διδάξας, ἀλλὰ τε πρὸς καὶ ταύτην μετὰ δυσ-
κολίας κτησάμενος ἐξέγραψα, μετίδωκα καὶ ἐδίδαξα,
ὅπερ οἶμαι καὶ τοῖς ἄλλοις ποιήσεις φιλοφρόνους
ὄντας καὶ φιλοσφους. Τῆς βίβλου δὲ γυμνῆς εὐρυ-
θείας, τὰς ὑποθέσεις τῶν βιβλίων αὐτὸς συνέταξα,
καὶ ὡς οἶόν τε ἐπιδώρωσα. Ἐρῶσθε, εἰ ἀναγι-
νώσκοντες, καὶ εἴ τι οὐκ ὀρθῶς γεγραμμένον, βελ-
τιώσατε.

posui, et, quoad ejus fieri potuit, emendavi. Valet, lectores, et, si quid minus recte scriptum, nullus præstate.

ARGUMENTA LIBRIS QUINTI A CONSTANTINO LASCARI PRÆFIXA.

ARGUMENTUM LIB. I.

Ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ τῆς αὐτοῦ ποιήσεως διηγεῖται ὁ ποιητὴς Κόϊντος, πῶς τοῦ Ἑκτοροῦ κταθέντος ὑπὸ Ἀχιλλέως καὶ ταφέντος, ὡς Ὀμηρος ἐν τοῖς τελευταίοις τῆς Ἰλιάδος ἐδήλωσεν, οἱ Τρῶες ἐκλείσθησαν, δεδιότες ἐξίέναι εἰς πόλεμον. Ἐλθοῦσα δὲ ἡ Πενθεσίλεια Ἀμαζῶν ἐκ τοῦ Θερμύδοντος ποταμοῦ, ἀνδρειωτάτη οὖσα καὶ πολέμων οὐκ ἄπειρο·, παρεδάρβυσε τοὺς Τρῶας, πολλὰ τε ὑποστᾶσα Πριάμῳ καὶ Τρωσίν ἐν τῷ δαίτην ποιήσιν κατὰ τῶν Ἑλλήνων· τῇ τε ὑπερβαίῃ ὑπὲρβείσασα καὶ στρατηγοῦσα τῶν Τρώων ἐξῆι εἰς πόλεμον. Πόλεμου τε συστάντος δεινοῦ, πολλὰ καὶ θαυμαστά ἔργα κατορθώσασα, ὑπ' Ἀχιλλέως εὐχερῶς ἐκτάνθη οἷα γυνή, καὶ σὺν αὐτῇ πάσαι αἱ ἄλλαι Ἀμαζόνες, καὶ πλείστοι τῶν Τρώων· οἱ δὲ Τρῶες, λαθόντες τὸ σῶμα καὶ πενήσαντες πολυτελῶ, ἔθαψαν, ἀπολέσαντες καὶ τὴν ἐλπίδα. Ἐπὶ ταύτῃ κειμένῃ ὁ φλύαρος Θιρσίτης ἐφάνη λοιδορούμενος καὶ ὀνειδίζων τῷ Ἀχιλλεῖ· ὃν αὐτὸς γρόνθιρ τύφας ἀπέκτεινε. Καὶ πάντων τῶν ἄλλων χαιρόντων, μόνος ὁ Διομήδης, συγγενῆς ὢν τῷ Θιρσίτῃ, ἀλγήσας ἐπέθετο τῷ Ἀχιλλεῖ. Ἐἶτα διαλλαγέντες ἔθαψαν τὸ φλύαρον ἐκεῖνο τέρας.

(5) In Vita Coluthi, ejus poemati ab Aldo præfixa, ubi etiam de Quinti poetæ inventiono, legitur Κασούλων.

spuissent parvique fecissent, ætate nostra post communis patriæ expugnationem repertus est ne servatus, et in vulgus editus ab undique bono et vere sapiente, atque antiquitatis instantatore Bessarione, Nicææ cardinali maximo, qui memoria nostra exstitit: et cum alla multa reparavit, tum hoc poemata in æde S. Nicolai Casulorum extra urbem Hydruntum posita invenit. Omni porro jam opera elaborandum sit in eo adipiscendo, legendo, cupientibus imperiando, ut, vulgare factum, nihil posthac intercidat. Non enim æquum est ut ab aliis magno labore confecta in oblivionis Barathrum vel incuria vel invidia demergantur. Legendum itaque est, et in multorum audeorum gratiam imperiandum; quid enim proficiamus, si quæ præclara judicantur, ea per invidiam nullius imperituri, maxime hac infelicissima tempestate, in qua omnium penuria? Quare cum ipse in περιηγήσει (circumvaga peregrinatione) Mediolanum pervenissem, et nostra aliaque multa docuissim, et hunc (librum) non sine difficultate fuissim adeptus, (eum) descripsi, imperituri atque explannvi: quod et alios humanitatis et sapientiæ amatores facturos fuisse arbitror. Libro autem nudo prorsus invento, librorum ipso argumenta com-

posui, et, quoad ejus fieri potuit, emendavi. Valet, lectores, et, si quid minus recte scriptum,

C

ARGUMENTUM LIB. II.

Ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ διαλαμβάνει ὁ ποιητὴς Κόϊντος, ὅτι τῆς Πενθεσίλειας ἀποκτανθείσης οἱ Τρῶες ἐγκεκλεισμένοι ἀπέβαλον καὶ τὴν ἐλπίδα. Ἐκκλησίας δὲ γενομένης, οἱ μὲν συνεβούλευσαν προλείπειν τὴν πόλιν καὶ ἀπιέναι· οἱ δὲ, βέλτιον θανεῖν καὶ αἰχμαλώτους γενέσθαι ἢ οὕτως κισχυρῶς φυγεῖν. Πολυδάμας δὲ ἀνέμνησε πάλιν τὴν Ἑλένην ἀποδοῦναι καὶ πάντα τὰ ἑαυτῆς, ἀλλὰ τε προσθεῖναι χρήματα, οἷς πεισθέντες οἱ Ἕλληνες ἐπαναχωρήσωσι. Πάντων δὲ ἀθυμούντων, ἀφίκετο Μέμνων στρατηγὸς ἐκ Συρίας μετὰ εἰκοσι χιλιάδων ἀνδρῶν κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς, δέκα μὲν Ἰνδῶν, δέκα δὲ Διόσκων, πεμφθεὶς παρὰ Τευθράμου βασιλέως Ἀσσυρίων, ᾧ τὸ Ἴλιον ὑπέκειτο, συμμαχῆσων τοῖς Τρωσίν. Οὗτος δὲ γενναιοτάτος ὢν στρατηγῆσας τῶν Τρώων ἐπὶ τὸν πόλεμον, πολλὰ κατορθώσας, πολλοὺς τε ἀποκτείνας, καὶ Ἀντίλοχον τὸν υἱὸν τοῦ Νέστορος, φίλτατον μετράκιον τῷ Ἀχιλλεῖ, δι' ὃ πάντες ἤλγησαν καὶ αὐτὸς Ἀχιλλεύς. Πρὸς τοῦ πατρός τε παρακληθεὶς, μονομαχῆσας τῷ Μέμνονι μόνος μόνῳ γενναίως, αὐτὸν ἀπέκτεινε καὶ πλείστους τῶν μετ' αὐτοῦ ἐλθόντων Βαρδάρων. Οἱ δὲ Τρῶες, λαθόντες τὸ

σῶμα, πολυτελῶς ἔθαψαν ταμάλιστα λυπηθέντες· Ἄ
καὶ πάλιν ἐγκλεισθέντες ἀπέβαλον καὶ τὰς ἐλπί-
δας.

ARGUMENTUM LIB. III.

Ἐν τῷ τρίτῳ διαλαμβάνει ὁ ποιητὴς πῶς οἱ Ἕλλη-
νες, λαβόντες τὸ σῶμα τοῦ Ἀντιλόχου, θάψαντες πο-
λυτελῶς ταμάλιστα ἤλγησαν, καὶ αὐτὸς Ἀχιλλεὺς,
ἔθεν καὶ θυρωθεὶς ἐξῆει ἐς πόλεμον καὶ πολλοὺς
ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπέκλεισεν ἐν τῇ πόλει·
ὁ δὲ Ἀπόλλων ἐλεήσας τοὺς Τρῶας ἠπέλιξε τῷ
Ἀχιλλεῖ, καὶ μὴ ὑπακούσαντα ἔρωσεν ἀδελῶς οἵστικῶς·
καὶ πεσόντα ἔδραμον οἱ Τρῶες ἀρκάσαι τὸ σῶμα
ἵνα ἀτιμάσωσιν. Οἱ δὲ Ἕλληνες οὐκ ἠμέλησαν, ἀλλὰ
πάσῃ σπουδῇ χρησάμενοι μέγιστον πόλεμον περὶ
τὸν νεκρὸν συνέστησαντο, καὶ μάλιστα ὁ Τελαμώνιος
Αἴας, ἀνδρικότατος ὢν καὶ ἀνεψιὸς, ὃς πολλοὺς μὲν
τῶν Τρώων ἀπέκτεινε καὶ Γλαῦκον δὲ, ἔρωσε δὲ
Αἴαντα καὶ Πάριον· ὃτε Ὀδυσσεὺς σὺν αὐτῷ πολλὰ
κατῴρησε. Καὶ ἀπελάσαντες τοὺς Βαρβάρους, εἰς
τὰς ναῦς ἐκόμισαν τὸ σῶμα καὶ κηδεύσαντες ἔθαψαν,
ὡς εἶησιν. Θρήνους δὲ διαφόρων περιέχει· Αἴαν-
τος, Ἀγαμέμνονος, Φοίνικος, πάντων τῶν Ἑλλήνων,
Βριστιδῶς, γυναικῶν αἰχμαλωτίδων, Θέτιδος τῆς μη-
τρὸς, Μουσῶν, Νηρηίδων, Ἀνέμων, καὶ τέλος ταφῆν
ἔδοξεν παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον.

ARGUMENTUM LIB. IV.

Ἐν τῷ τετάρτῳ διαλαμβάνει ὁ ποιητὴς καὶ ὅτι
καὶ οἱ Τρῶες ἐθρήνησαν Γλαῦκον τὸν Ἴππολόχου,
ἄνδρα γενόμενον ἀγαθὸν τὰ πολεμικὰ, καὶ ὅσον οἱ
Ἕλληνες ἤλγουν, τόσον οἱ Τρῶες ἔχαιρον ἐπὶ τῷ τοῦ
Ἀχιλλέως θανάτῳ· νομίσαντες ἐπηλλάχθαι πραγ-
μάτων, καὶ τοὺς Ἕλληνας ἀπράκτους ἀπιέναι· λό-
γους τε τῆς Ἥρας πρὸς Δία καὶ σιωπῆν τοῦ Διὸς
καὶ βουλήν. Σύνοδόν τε τῶν Ἑλλήνων καὶ δημηγο-
ρίας τῶν πρώτων, παρουσίαν τε τῆς μητρὸς Θέτιδος
καὶ ἐπαῖκους αὐτῆς καὶ τοῦ Ἀχιλλέως, ἀγῶνας τε
πικνοτοίους καὶ ἄθλα διάφορα, ἀφ' ὧν ἔστιν εἰδέναι
καὶ τὰ τῶν ἀθλητῶν ὀνόματα καὶ τὰ τῶν ἄθλων.

ARGUMENTUM LIB. V.

Ἐν τῷ ε' βιβλίῳ διηγείται ὁ ποιητὴς ὅτι ἡ Θέτις
ἐλοῦσα καὶ δημηγορήσασα προέθηκεν ἄθλον τὰ ὄπλα
τοῦ Ἀχιλλέως, ἃ θαυμασιῶς ἐκφράζει ὁ ποιητὴς
μακρὸν πλάσαι λόγον, βουλὰς τε τῶν Ἑλλήνων πε-
ριέχει, καὶ ὅτι τοῖς πρώτοις ἔδοξε μὴ ποιῆσαι κρί-
σιν περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ἀφεῖναι τοῖς αἰχμαλώτοις τοῖς
Τρῶσι δικάσαι· ἀντιλογίαι τε Αἴαντος καὶ Ὀδυσ-
σεως, μεθ' ἃς κρινάντων τῶν Τρώων τὸν Ὀδυσσεῖα
τὰ ὄπλα λαβεῖν, ὃ Αἴας ταμάλιστα ἀλγῶν ἐφάνη·
καὶ μανεῖς ἐνέπεισε τοῖς ζώοις, δοκῶν ἀνθρώπους
κτείνειν· ὕστερόν τε ἐννοήσας ὃ κακὸν εἶχεν ἑαυτὸν
ἀπέκτεινε ξίφει Ἐκτορέω· ὃς δ' Ἕλληνες ἀλγῆσαι
ἔδοξαν καὶ αὐτὸς Ὀδυσσεὺς. Παρεισάγονται δὲ ὀρη-
νοῦντες Τεῦκρος ὁ ἀδελφός, Τέκμησα παλλακίς, καὶ
πάντες οἱ οἰκεῖοι· Νέστωρ τε παρηγορήσας καὶ
παρακινήσας πάντας εἰς ταφῆν· καὶ οὕτω πυρκαϊάν
ποίησαντες ἔκαυσαν καὶ ἔθαψαν μεγαλοπρεπῶς.

ARGUMENTUM LIB. VI.

Ἐν τῷ ἕκτῳ βιβλίῳ διηγείται ὁ ποιητὴς ὅτι ἀπ-
θανόντος τοῦ Αἴαντος δημηγορίαι τῶν Ἑλλήνων
ἐγένοντο διάφοροι, Μενελάου παρακινουῦντος τοὺς
Ἕλληνας ἀπράκτους ἀπιέναι, τοῦ Διομήδους ἐπι-
πλήττοντος, τοῦ Κάλχαντος παραινουῦντος πέμψαι
πρὸς Νεοπτόλεμον τὸν υἱὸν τοῦ Ἀχιλλέως. Ἐπεμψαν
δὲ Ὀδυσσεῖα καὶ Διομήδη. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἦλθεν
Εὐρύπυλος ἐκ Μυσίας, ὁ υἱὸς τοῦ Τηλέφου, ἀνὴρ
τῶν πολεμικῶν ἔμπειρος, πολλὰ ἀνδραγαθήσας καὶ
πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀποκτείνσας.

ARGUMENTUM LIB. VII.

Ἐν τῷ ἑβδόμῳ διαλαμβάνει ὁ ποιητὴς πῶς οἱ Ἕλ-
ληνες ἔθαψαν τὸν Μαχάονα καὶ Νιρέα ἐν τῷ αὐτῷ
μνήματι, καὶ ὅτι ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ποδαλείριος το-
σοῦτόν ἤλγησεν ὅτι ἀπαστος καὶ ἀπικτος ἔκειτο
κλαίων, βουλόμενος ἑαυτὸν ἀποκτείνειν τῇ λύπῃ· καὶ
ὅτι ἐλθὼν ὁ Νέστωρ παρεμυθήσατο πολλὰ καὶ δξια
εἰπὼν, καὶ ὅτι πόλεμος ἐγένετο τοῖς Ἀχαιοῖς καὶ
Τρῶσι τοῦ Εὐρυπύλου ἀνδραγηθέντος, καὶ ὅτι οἱ
πρέσβεις εἰς Σκύρον ἀφίκοντο, ὅσα τε εἶπον Νεοπτο-
λέμῳ, καὶ ἤκουσαν ὀρηνοῦς τε τῆς μητρὸς καὶ τῶν
ἀλλῶν, καὶ ὅτι τάχιστα εἰς Ἴλιον ἦκον, εὐρόντες τοὺς
Ἕλληνας ἐν μεγίστῳ ἀγῶνι. Ἐπαινεῖ δὲ καὶ τὸν
Νεοπτόλεμον ὃν ἀσμένως πάντες εἶδον καὶ ἐτίμησαν,
καὶ δῶρα πολυτελῆ ἐδωρήσαντο, ἐπὶ δεῖπνον καλέ-
σαντες, καὶ ὅσα οἶόν τε ἰδεῖν τῷ ἀναγινώσκοντι.

ARGUMENTUM LIB. VIII.

Ἐν τούτῳ ὀγδόῳ ὄντι ὁ ποιητὴς διαλαμβάνει δι-
ηοῦς γενομένης ἀνέστησαν οἱ Τρῶες καὶ οἱ Ἕλλη-
νες, ὀπλίσαντες ἑαυτοὺς ἐς πόλεμον, καὶ τοὺς μὲν
Ἕλληνας παραθαβρόνας ὁ Νεοπτόλεμος καὶ αὐτοὺς
τοὺς Μυρμιδόννας πολλὰ νουθετήσας, τοὺς δὲ Τρῶας
Εὐρύπυλος ὁ Τηλέφου πολλὰ καταδομήσας, καὶ ὅτι
Νεοπτόλεμος πολλοὺς ἀπέκτεινεν ἀνδρείως τῶν
Τρώων καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὅτι τελευτῶν
ᾤωρησεν ὁ Νεοπτόλεμος κατὰ τοῦ Εὐρυπύλου, καὶ
λόγων πρῶτον βηθέντων ἀπέκτανε τὸν Εὐρύπυλον,
καὶ νίκην μεγίστην ἐποίησε κατὰ τῶν Τρώων, οὓς
ἐλεήσας ὁ Ἄρης, ἀπ' Ὀλύμπου κατήλθε βοηθήσων.
Ἡ δὲ Ἀθηναῖα τοῖς Ἕλλησιν ἐβοήθει, οὓς ὁ Ζεὺς ἐφό-
βησε κεραυνοῖς, ὁμοίως καὶ τοὺς Ἕλληνας· οἱ δὲ
Τρῶες νενικημένοι ἐκλείσθησαν, φυλακὰς πόλεως
ποιήσαντες.

ARGUMENTUM LIB. IX.

Ἐν τούτῳ ἐννάτῳ ὄντι διαλαμβάνει ὅτι ἡμέρας
γενομένης οἱ Ἕλληνες ἀνέστησαν τὸ Ἴλιον ὀρώντες,
ὁ δὲ Ἀντήνωρ δεδιώς εὐξάτο τῷ Διὶ ὑπὲρ τῆς πό-
λεως. Καὶ ὅτι οἱ Τρῶες ἔπεμψαν πρὸς Ἀγαμέμνονα
δοῦναι τοὺς νεκροὺς, οὓς ἔθαψαν δακρύσαντες. Αὐ-
τόν τε Εὐρύπυλον θρήνησαντες ἐταρίχευσαν· αὐτὸς
τε ὁ Νεοπτόλεμος ἀπιὼν εἰς τὸν πατρὸς τάφον
μετὰ Φοίνικος καὶ ἄλλων ἐθρήνησε καὶ προσηύξατο,
καὶ οὕτως ὁ ἦλιος ἔδυσε. Τῇ ὕστερα δὲ συνήχθη-
σαν πάντες κατὰ τῶν Τρώων ἐγκλεισμένων· ὁ δὲ
Δηϊφωβὸς θαβρόησας παρήνεσε τὸν λαὸν ἐπὶ πόλεμον
ἐξίέναι καὶ μὴ φοβεῖσθαι. Ἐξήσαν δὲ, καὶ πολλοὶ

949

ἀπέθανον. Ὁ δὲ Διφροβος ἠνδρογάθησε, καὶ εἰ μὴ Ἀπόλλων ἐρύσατο, ἀπεκάνθη ἂν ὑπὸ Νεοπτόλεμου. Ἄλλοι δὲ εἰς φυγὴν ἐτρέποντο, καὶ νίκη τῶν Ἑλλήνων εἰ μὴ Ἀπόλλων ἐφόδησεν. Ἐπεμφαν δὲ οἱ Ἄτρεΐδαι Διομήδη καὶ Ὀδυσσεῖα εἰς Αἴημον, ἐπικαλέσοντας τὸν Φιλοκτήτην ἐκεί ὄντα καὶ ἔλκει μοχθίζοντα. Ἦλθε δὲ καὶ ὁ Φιλοκτήτης, ἀσμένως δεχθεὶς ὑπὸ τούτων, καὶ ἰανθεὶς παρὰ τοῦ Ποδαλείριου.

ARGUMENTUM LIB. X.

Ἐν τούτῳ δεκάτῳ ἔντι διηγεῖται ὁ ποιητὴς ὅτι οἱ Τρῶες ἔξω τῆς πόλεως ὄντες ἐθαύσαν τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς, οἱ δὲ Ἕλληνας παρεσκευασμένοι ὤρμησαν κατ' αὐτῶν· καὶ ὁ Πολυδάμας φοβηθεὶς συνεβούλευσεν ἐκείνοις εἰσιεῖσθαι ἀπὸ τῶν τειχῶν μάχισθαι. Οὐ γὰρ οἱοί τε ἦσαν ἔξω τοῦτο ποιεῖν. Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ Αἰνείας ἐπιπλήττει τῇ Πολυδάμαντι καὶ παραθάρβυνε τοὺς Τρῶας. Καὶ ὁρμήτας πολλὰ ἀνδραγαθήματα ἐποίησεν αὐτῆς, καὶ ἄλλοι ὁμοίως Ἕλληνες. Καὶ ὁ Φιλοκτήτης πολλὰ παραινέσας εἰς πόλεμον διήγειρε πάντας καὶ τὸν Πάριον πρῶσας ἐφυγάδευτε τοῦ πολέμου. Ὅς ἔξω τῆς πόλεως ἀπιὼν καὶ Οἰνώνην τὴν προτέραν γυναῖκα πολλὰ παρακαλέτας ἴσασθαι τὸ τραῦμα οὐκ ἔτυχεν τῆς ἰάσεως· καὶ ὅτι Διομήδης σὺν Ὀδυσσεὶ ἤρπασαν τὸ Παλλάδιον ἐκ Τροίας καὶ ἐξήνεγκαν εἰς τὰς ναῦς, καὶ ἄλλα χρήσιμα ἔστιν ἐν τούτῳ ἰδεῖν.

ARGUMENTUM LIB. XI.

Ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ ια' ἔντι διηγεῖται πῶς αἱ Τρωάδες ἐθρήνουν τὸν Ἀλέξανδρον ἀποθανόντα, καὶ ἐπιθυμοῦσαι ἀπιέναι εἰς τὴν ταφὴν ἐκείνου οὐκ ἠδυνήθησαν διὰ τὸν πόλεμον, ὃς ἠγέρθη πολὺς καὶ σφοδρὸς. Πολλοὶ γὰρ τῶν ἡρώων ἠνδρογάθησαν, καὶ πολλοὶ Τρῶες καὶ μάλιστα Εὐρύμαχος καὶ Αἰνείας ἐκαινοῦνται φυγαδεύσαντες τοὺς Ἕλληνας, ἕως οὐ νοήσας ὁ Νεοπτόλεμος καὶ ἐπορούσας ὄνειδίσας τε τοὺς Ἕλλησι ἐτρέψε τοὺς Τρῶας διώκων καὶ πολλοὺς ἀποκτείνων. Ὁ δὲ Αἰνείας ὑπὸ τῆς μητρὸς ἐξύπαγε· οἱ τε Τρῶες ἐγκλεισμένοι ἐγένοντο. Καὶ τῇ ἐπιούσῃ οἱ Ἕλληνες ὤρμησαν κατὰ τοῦ Ἰλίου τειχομαχοῦντες· οἱ τε Τρῶες ἀναγκασθέντες ἐμάχοντο, ὃ τε Αἰνείας ἀνδρείως φανεὶς καὶ ἐξιῶν μεγάλα κατώρθωσε.

ARGUMENTUM LIB. XII.

Ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ ιβ' ἔντι διηγεῖται ὅτι ἐπειὶ οὐχ οἶδόν τε ἐγένετο πολέμῳ λαθεῖν τὴν Τροίαν, ὁ

Κάλχας μάντις ὢν, ἀπὸ τέχνης εἰδὼς τὸ μέλλον, προεῖπε τοῖς ἀριστεῦσι ζητεῖν τρόπον ἄλλον. Οὐ γὰρ βίβ' ἀλώσεται ἡ Τροία, ἀλλὰ δόλιμ'. Ἐλογίζοντο δὲ πάντες τὸν τρόπον· μόνος δὲ Ὀδυσσεὺς ἐφυρῶν τὸν δόλον ἔλεξεν, ὅτι, δεῖ ποιῆσαι ξύλινον ἵππον δῶρον τῇ Ἀθηνᾷ, ἐν ᾧ ἐγκλείσομεν τοὺς ἀρίστους τῶν Ἑλλήνων· ἔπειτα πλεύσουσιν οἱ ἄλλοι, καὶ οἱ Τρῶες χαλάσουσι τὰ τεῖχη, ἵνα τὸν ἵππον σύρωσιν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς. Ἡμεῖς ἐπανήκοντες ἄωρὶ τῆς νυκτὸς εἰσπηδήσαντες διὰ τοῦ τείχους ἀίχμαλωτίσομεν τὴν πόλιν. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ μὲν ἐπήνεσαν, οἱ δ' οὐ, καὶ ἔρις συνέστη. Ἠβουλήθησαν δὲ πολεμῆσαι. Τοῦ Διὸς ἀπειλήσαντος ἐπαύσαντο, καὶ τὸν ἵππον ἐτεκμήνατο ὁ Ἐπειὸς βουλῇ τῆς Ἀθηνᾶς δι' ἐνυπνίου· καὶ μετὰ ταῦτα ἀντιλογίαι πολλαί. Τέλος ὁμολοήσαντες εἰσῆλθον οἱ ἀριστοί. Σίνωνος σκευωρησαμένου τὸ πλάσμα, καὶ πολλῶν ἀντιλογιῶν τοῖς Τρῶσι γενομένων, τέλος ὁμολοήσαντες ἔσυραν τὸν ἵππον εἰς τὴν πόλιν, τῶν Ἑλλήνων ἀπιόντων.

ARGUMENTUM LIB. XIII.

Ἐν τούτῳ ιγ' ἔντι διαλαμβάνει πῶς οἱ Τρῶες νομίσαντες ἀληθῶς τοὺς Ἕλληνας ἀποπλεῦσαι ἔχαιρον, ἐμελπον (καὶ) μεθυσθέντες ἤρξαντο καθεῦθεν. Καὶ τότε ὁ Σίνων κυρσὸν ἤψεν, ὃν ἰδόντες ἐπανήκον καὶ εἰσπηδήσαντες πάντα τὰ δεινὰ ἐποίησαν, ἀποκτείνοντας ἀνηλεῶς πάντα τὸν παρατυχόντα, ὃ τε Νεοπτόλεμος ἀνείλε τὸν Πρίαμον, ὃ δὲ Μενέλαος τὸν Διφροβον, τὴν δὲ Ἀστυάνακτα ἀπὸ πύργου ἐκρήμνισαν· μόνης δὲ τῆς οἰκίας τοῦ Ἀντήνορος ἐφείσαντο. Ὁ δὲ Αἰνείας μετὰ πάθῃ πολλὰ ἰδὼν τὴν πατρίδα ἀλοῦσαν, ἀρπάσας τὸν πατέρα γέροντα καὶ τὸν υἱὸν, ἔφυγε.

ARGUMENTUM LIB. XIV.

Ἐν τούτῳ διαλαμβάνει ὁ ποιητὴς ἰδ' ἔντι καὶ τελευταίῳ τῆς αὐτοῦ ποιήσεως τὴν ἐκάνοδον τῶν Ἑλλήνων καὶ φθορὰν ἐνίων καὶ πλάνην· καὶ πρῶτα τὰ δεινὰ τῶν Τρώων καὶ τὰς ἡδονὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ ἔσματα καὶ ἐπαινούς τῶν ἀνδραγαθησάντων, καὶ ὅτι ἐφάνη τὸ φάντασμα τοῦ Ἀχιλλέως τῷ υἱῷ καὶ ἐξήτησε τὴν Πολυξένην θυμὰ ἦν καὶ ἔθυσαν· καὶ ὅτι ἡ Ἐκάδη ἐγένετο κύων, καὶ ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ ὀργισθεῖσα Ἀκάντι τῷ Λοκρῷ ἀπέπνιξε αὐτὸν ἀνηλεῶς· ἢ τε θάλασσα καὶ ἀνεμοὶ σφοδροὶ κινηθέντες πολλοὺς ναυαγῆσαι ἐποίησαν, τέχναις τε τοῦ Ναυπλίου καὶ ὀργῇ τῶν θεῶν πολλοὶ κακῶς διεφθάρησαν.

E.γ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

CONSTANTINI LASCARIS

LIBER DE POETA

In quo breviter poseas natura atque origo indagatur, et varia illius genera indicantur.

(Pasinii codd. Gr. Tauria. p. 575.)

Quandoquidem de poetis et principibus in hac scientia incidit sermo, pauca quaedam de ipso nomine ad utilitatem audientium nobis praemittenda sunt. Est igitur poeta antiquis primus philosophus, et poesis prima philosophia, nobis ab adolescentia vivendi normam ostendens, ac mores, affectus et operationes suaviter edocens, non solum ad recreationem animi inventa, secundum Eratosthenem, sed insuper ad disciplinam. Vel poeta est, secundum Strabonem, vir optimus et solus sapiens, nec quisquam optimus evadet poeta, nisi prius optimus vir sit. Insuper poeta artifex est primae compositionis metricae, poesis vero est prima praeparatio, initium et fons locutionis atque rhetorices: seu, ex Plutarchi sententia, poesis est ars imitatrix, atque facultas picturae respondens, unde effatum illud, picturam loquentem esse, poesim vero tacitam picturam. Vel, poeta est naturae imitator, ac poesis ejusdem imitatio. Initium vero habuit apud Graecos a Cadmo Agenoreo, aliisque Phoenicibus, qui Boeotiam advenientes Thebas septem partibus instructas habitaverunt. Et primo quidem sacerdotes et vates eam profitebantur, unde oracula et epigrammata plurimum tunc in usu erant. Primus itaque Graecorum poeta, ac sapiens Musaeus Eleusinius a Phoenicibus edoctus, theogoniam et sphaeram versibus expressit. Secundus Linus Thebanus cosmogoniam, solis et lunae cursum, nec non animalium et fructuum generationes exposuit. Tertius Orpheus Thrax, Linus discipulus, plura scripsit carmina, multis sapientia referta. Hos igitur tres primos sapientes poetas philosophiae duces invenire est apud Graecos, inquit Diogenes Laertius. Disposuerunt autem omnia metro ac rhythmo, ratione utique duce. Est enim philosophia Dei imitatio, quantum humanae vires ferunt. Quapropter cum Deus in omnibus metrum et rhythmum servaverit, necesse ipsis visum est, tanquam philosophis Deique imitatoribus, similem modum et formam adhibere. At eorum deinde successores, metrum solventes, pedestrem sermonem fecerunt, a poeticis subimitate tanquam ex equo delapsam. Primi igitur hi Graeciae sapientes, a quibus plerique alii, Melampus, Dædalus, Apollo, Asclepius, Chæron, Heracles, Nauplius, Palamedes, multi ex Centauris, Lapithis, Argonautis, iisque, qui ad Thebas Hiomque bis pugnarunt. Post hos multi

Ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ ποιητοῦ καὶ τῶν πρώτων τυγχάνει, λεπτέον ἂν εἴη ὀλίγ' αὐτὰ περὶ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος δι' ὠφέλειαν τῶν ἀκροατῶν. Ἔστι τοίνυν ποιητῆς κατὰ παλαιούς πρῶτος φιλόσοφος, καὶ ἡ ποιητικὴ πρώτη φιλοσοφία εἰσάγουσα εἰς τὸν βίον ἡμᾶς ἐκ νέων, καὶ διδάσκουσα ἡθῆ καὶ τάθη καὶ πράξεις μεθ' ἡδονῆς, οὐ χάριν ψυχαγωγίας μόνον γινομένη κατὰ Ἐρατοσθένην, ἀλλὰ διδασκαλίας μετὰ ψυχαγωγίας. Ἡ ποιητῆς ἐστὶ κατὰ Στράβωνα ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ μόνος σοφός, καὶ οὐχ οἷόν τε ἀγαθὸν γενέσθαι ποιητὴν μὴ πρότερον γεγονότα ἄλλα ἀγαθόν. Ἐπι ποιητῆς ἐστὶ καὶ δημιουργὸς συνθέσιως πρώτης μετρικῆς· καὶ ποιητικὴ ἐστὶ πρώτη κατασκευὴ καὶ ἀρχὴ καὶ πηγὴ φράσεως καὶ ῥητορικῆς ἢ ποιητικῆς ἐστὶ, κατὰ Πλούταρχον, μιμητικὴ τέχνη καὶ δύναμις ἀντίστροφος τῇ ζωγραφίᾳ. Ὅθεν καὶ τὸ λεγόμενον ζωγραφίαν μὲν εἶναι ποιῆσιν φθεγγομένην, τὴν ποιῆσιν δὲ σιγῶσαν ζωγραφίαν. Ἡ, ποιητῆς ἐστὶ μιμητῆς φύσεως, καὶ ποιητικὴ μίμησις τῆς αὐτῆς. Ἔσχε δὲ τὴν ὀρχήν παρ' Ἑλλήσιν ἀπὸ Κάδμου τοῦ Ἀγένορος καὶ τῶν ἄλλων Φοινίκων τῶν ἐλθόντων ἐν Βοιωτίᾳ καὶ οἰκησάντων Θήβας τὰς ἑπταπόλους. Ἦν δὲ ἐν τοῖς ἑρεῦσι καὶ μαντείοις ὅθεν χρησμούς καὶ ἐπιγράμματα ἦν ἑρεῖν τότε. Πρῶτος δὲ τῶν Ἑλλήνων ποιητῆς καὶ σοφὸς Μουσαῖος Ἐλευσίνιος ἐγένετο παρὰ τῶν Φοινίκων διδασκόμενος, θεογονίαν καὶ σφαῖραν ποιήσας· δεύτερος Ἄλκος Θεβαῖος, κοσμογονίαν, ἡλίου καὶ σελήνης πορείαν, καὶ ζώων καὶ καρπῶν γεννήσεις ἐκδούσας. Τρίτος Ὀρφεὺς Θράξ, μαθητῆς Ἄλκου, κάμπολλα ποιήσας καὶ πολλοὺς σοφίστας. Τούτους δὲ τοὺς τρεῖς πρώτους σοφοὺς ποιητὰς ἀρχηγούς φιλοσοφίας παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν εὐρεῖν ἐστὶν, ὡς φησὶν Διογενὴς ὁ Λαέρτιος. Συνίθησαν δὲ πάντα μέτρον καὶ ῥυθμῶν οὐκ ἀλόγως. Ἐπεὶ γὰρ φιλοσοφία ἐστὶ μίμησις Θεοῦ κατὰ τὸ δυνατόν ἀνθρώπων, ὁ Θεὸς δὲ πάντα μέτρον καὶ ῥυθμῶν ἐποίησεν, ἀναγκαῖον ἔδοξεν αὐτοῖς ὡς φιλοσόφοις καὶ μιμηταῖς Θεοῦ ὁμοιοτρόπως συνθεῖναι. Ἔπειτα εἰ μετ' αὐτοὺς λύσαντες, τὸ μέτρον ἐποίησαντο τὸν πεζὸν λόγον, καταπεσόντα ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς ποιητικῆς ὡσπερ ἀπὸ ἔππου. Πρῶτοι μὲν οὗτοι οἱ τῆς Ἑλλάδος σοφοὶ ἐφ' ὧν οὐκ ὀλίγοι, Μελάμπους, Δαίδαλος, Ἀπόλλων, Ἀσκληπιός, Χοίρων, Ἡρακλῆς, Ναυπλῖος, Παλαμήδης, καὶ πολλοὶ τῶν Κενταύρων καὶ Λαπίθων, Ἀργοναυτῶν τε καὶ τῶν στρατευσάντων ἐπὶ Θήβας καὶ Ἴλιον δὲς. Μετ' αὐτοὺς δὲ πολλοὶ ἄνθρωποι ποιητικώτεροι ἐγένοντο, Σάαγρος, Ὀμηροί.

Ἡσιόδου, καὶ ἄλλοι κατὰ καιρούς. Τοῦτο δὲ τὸ τοῦ ποιητοῦ ὄνομα γενικὸν ἔν περιέχει ὅφ' αὐτῷ εἶδη πολλά. Διαιρεῖται δὲ εἰς ποιητὴν κομικόν, τραγικόν, σατυρικόν, διθύραμβον, ὕμνογράφον, ἄσμετρογράφον, ἐπιγραμμτογράφον, λυρικόν, μονωδόν, καὶ ἄλλα εἶδη πολλά, ὧν αἱ φύσεις καὶ τὰ τέλη διαφέρουσι. Τοῦ δὲ κυρίως καὶ κατ' ἐξοχὴν λεγομένου ποιητοῦ γνωρίσματα τέσσαρά εἰσιν, ἱστορία παλαιά, ἦτοι εὐγενής, ἥς τέλος ἡ ἀλήθεια· μῦθος ἀλλεγοριστικὸς, οὗ τέλος ἡ ἠδονὴ καὶ ψυχαγωγία τῶν νέων· λέξις ποιὰ ἦτοι ἀδρᾶ, ἰδιωματικῶν δεινῶς συγκειμένη, καὶ μέτρον ἠρωϊκὸν μετὰ τῶν αὐτοῦ εἰδῶν καὶ παθῶν. Πᾶς δὲ ὁ μὴ χριόμενος ταῦτοις, οὐκ ἔστι ποιητής. Καὶ ποιηταὶ μὲν κατ' ἐξοχὴν ὀνομασθησάν οὔτοι, Ἔμμηρος, Ἡσιόδος, Ἀντίμαχος, Πανύασις, Πείσανδρος, ἑποικοὶ δὲ μυρίοι. Διαιρεῖται δὲ ὁ ποιητικὸς λόγος εἰς τρεῖς, εἰς ἀδρᾶν, μέσον, καὶ ἰσχνόν. Καὶ τῷ μὲν ἀδρᾶ ἐχρήσαντο οἱ φυσικοὶ, εἶτα οἱ ἠρωϊκοί, δεινῶ ἦντι καὶ τὴν φράσιν καὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἠρώων· τῷ δὲ μέσῳ οἱ τὰ γεωργικὰ καὶ ἄλλα τοιαῦτα ποιήσαντες· τῷ δὲ ἰσχνῷ οἱ τὰ βουκολικὰ καὶ ἔρωτικά. Πολλάκις δὲ οἱ ποιηταὶ καὶ τοῖς τρισὶν ἐχρήσαντο κατὰ τὰ παραγόμενα πρόσωπα καὶ ὕλην, τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων μιμούμενοι.

Lucolica atque amatoria. Sæpius tamen contigit ut personas atque materiam, hominum naturam imitati.

A adhuc homines poeticam excoluerunt, Syager, Homerus, Hesiodus, aliique, suis quisque temporibus. Hoc autem poetæ nomen, generale cum sit, multas sub se continet species, dividiturque in poetam comicam, tragicam, satyricam, dithyrambicam, hymnorum, canticorum, epigrammatum scriptorem, epitalamicum, lyricum, monodicum, aliasque multas species, quarum natura et finis omnino diversus est. Attamen poetæ proprie et per excellentiam dicti insignia quatuor numerantur, historia antiqua, seu nobilis, cujus finis veritas; fabula allegorica, cujus finis suavitas atque animi adolescentum oblectatio; dictio copiosa, seu grandis, propriis vocabulis rem unamquamque exprimens; denique metrum heroicum cum suis figuris atque affectibus. Quicumque his non utitur, poeta dici nequit. Et poetæ quidem per excellentiam hi appellati sunt, Homerus, Hesiodus, Antimachus, Panyasis, Pisander; versificatores autem innumerati. Dividitur vero poeticus stylus in grandem, medium et gracilem. Grandem adhibuerunt primum physici, deinde heroici, utpote validum, et dictionem atque argumentum in actionibus heroicis exhibentem: medio usi sunt, qui georgica atque similia scripserunt; gracili tandem, qui poetæ adhibuerint omnes tres secundum inducias

CONSTANTINI LASCARIS

EPISTOLA

AD DISCIPULOS SUOS

Libello de tropis et figuris præfixa.

(Codd. Matrit. Gr., p. 113.)

Κωνσταντῖνος ὁ Λάσκαρις τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς, χαίρειν. Ἐπεὶ ἡ τῶν τρόπων τε καὶ σχημάτων γνῶσις οὐκ ὀλίγον φέρει τὸ χρήσιμον εἰς τὴν Ὅμηρου ποίησιν καὶ πάντων τῶν ποιητῶν, δεῖν ὤφθη, ὅσα τῷ σοφῷ Πλούταρχῳ περὶ αὐτῶν εἴρηται, συλλεξάμενος, κοινώσασθαι ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις χαριζόμενος. Χρήσομαι δ' ὡς τὰ πολλὰ παραδείγμασιν ἐκ τοῦ ποιητοῦ οἷς καὶ αὐτὸς ὁ Πλούταρχος, οὐκ ἄνευ λόγου, ἐχρήσατο. Ὁ γὰρ ποιητής, θεῖα φύσει κεχηρημένος, οὐ μόνον ἀρχὴ καὶ πηγὴ πᾶσιν τῶν ἐπιστημῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐφευρέτης γέγονε· ἀφ' οὗ οἱ μετὰ γενέστεροι (leg. γεννητοὶ) ἀρυσάμενοι παρὰ πᾶσιν εὐδοκίμησαν· ταῦτά τοι χρὴ καὶ ὑμᾶς ἀναγινώσκοντας τούτων μεμνησθαι οἷς τὰ τῶν ἄλλων ῥᾶστα ἐννοεῖν ἔξεστι. Ἐρῶσθε.

(1) Continuo subjicitur libellus Περὶ τρόπων καὶ σχημάτων ποιητικῶν: *De tropis et figuris*

Constantinus Lascaris discipulis suis, gaudere. Cum troporum et figurarum cognitio non parum utilitatis ad Homeri et omnium poetarum poesim conferat, par esse judicavi ut, quæcumque a sapiente Plutarcho de illis dicta sunt colligens, ea in vestri et aliorum gratiam commun'earem. Utar vero plerumque exemplis ex poeta (Homero) petitis, quibus Plutarchus ipse non sine ratione usus est. Poeta enim, divino præditus ingenio, non modo scientiarum omnium principium et fons, sed earum etiam inventor fuit: ex quo postea nati (doctrinam) haurientes, apud omnes inclaruerunt. Nec vos quidem et legere et meminisse oportet, quibus aliorum opera facillimo intelligere liceat. Valete (1).

poeticis, cujus initium: Ὁ ἐγκατάσκευος λόγος φιλῶν τὴν τοῦ συνήθους ἐξαλλαγὴν· finis vero:

CONSTANTINI LASCARIS

EPISTOLA AD GEORGIUM (1)

I? significatu dictionum ὄφρικιον et ὄφρικιάλιος, quas Græcus sermo a Latino mutuatus est.

(Cod. l. Græc. Matrit., p. 238.)

Κωνσταντίνος ὁ Λάσκαρις Γεωργίῳ, εὖ πράτ-
τει.

Ἡξιώσας με πολλάκις, φίλε Γεώργιε, ἐξηγήσα-
σθαί σοι τὴν τοῦ ὄφρικίου σημασίαν, περὶ οὗ πολὺς
λόγος παρὰ Λατίνοις καθ' ἑκάστην ἐν ταῖς ἐαυτῶν
διατριβαῖς. Φησὶ γὰρ οὔτε τὴν λέξιν ἐννοεῖν οὔτε τι-
νὸς φωνῆς τυγχάνειν· ἵνα δὲ ὁ ζητεῖς εἰδῆς, ἀκουε.
Τὸ ὄφρικιον καὶ ὁ ὄφρικιάλιος εἰ καὶ παρ' ἡμῖν λέ-
γονται, ἀλλὰ Ῥωμαίων φωναὶ εἰσι, καὶ χρώμεθα διὰ
τὴν συνήθειαν ὡς οἰκεῖται, ἐξ ὅτου Ῥωμαῖσι ἐγκρα-
τεῖ; Ἑλλήνων ἐγένοντο, καὶ μάλιστα ἐξ ὅτου Κων-
σταντῖνος ἐκεῖνος τὴν θαυμαστὴν ἐκαίνην ἐφοδόμησε
πατριδα· διὰ δὲ τὴν ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν ἄλλαις
τε πολλαῖς τῶν λέξεων χρώμεθα ἐν τῇ κοινῇ διαλέ-
κτῃ καὶ ταύταις· οὐχ ὡς ἀποροῦντες οἰκεῖων· ὅθεν
φούρνος, καὶ ὄσπιτ. (*leg.* ὄσπιτιον) καὶ βίγλα· καὶ
δεφεντεύειν· καὶ δεφέστωρ· καὶ ἄλλα. Οἱ γοῦν ἐκ-
κλησιαστικοὶ ὅτε μὲν τὸ ὄφρικιον ἀκολουθίαν, ὅτε
δὲ ἀξίαν καλοῦσι· καὶ τοὺς ἀξιωματικούς ὄφρικια-
λίους τῶν ἐκκλησιῶν. Ἄ δὲ οἱ ῥήτορες αὐτῶν ἔλλο-
γίμως ὄφρικια καλοῦσιν, οἱ ἡμέτεροι καθήκοντα
ἦτοι ἀντίκοντα καὶ πρέποντα καὶ ἀρμόζοντα τῷ βίῳ
τῶν ἀνθρώπων, καὶ καθόλου εἶπον ὁ ἐκάστη ἀρμό-
ζει ποιεῖν κατὰ τὴν ἐαυτοῦ φύσιν, ἐπιτέδουσιν καὶ
τέχνην καθήκον καλοῦμεν. Ἔστι δὲ καθήκον κατὰ
Ζήνωνος τὸν Κιττιέα τὸν πρῶτον οὕτως ὀνομάσαντα
ὁ προαχθὲν εὐλογόν τε ἔχει ἀπολογισμὸν· αἶον τὸ
ἀκόλουθον ἐν τῇ ζωῇ, ὅπερ καὶ ἐπὶ τὰ φυτὰ καὶ
ζῶα διατείνει· ὁρᾶσθαι γὰρ καὶ ἐν τούτοις καθή-
κοντα· ὡς αὐτὸς ὁ Ζήνων εἶπεν ἀπὸ τοῦ κατὰ τι-
νας ἦκειν τῆς προσονομασίας εἰρημένης. Εἶναι δὲ
αὐτὸ ἐνέργημα ταῖς κατὰ φύσιν κατασκευαῖς οἰ-
κεῖον· τῶν γὰρ καθ' ὁρμῶν ἐνεργουμένων τὰ μὲν
καθήκοντα εἶναι, τὰ δὲ, παρὰ τὸ καθήκον· καθή-

κοντα μὲν ὅσα λόγος αἰρεῖ ποιεῖν, γονεῖς τιμᾶν,
ἀδελφοὺς, πατρίδα, φίλους αἰδεῖσθαι καὶ τούτοις
συμπεριφέρεσθαι· παρὰ τὸ καθήκον δὲ ὅσα τοῦ-
ναντιον· γονέων καταφρονεῖν, ἀδελφῶν, συγγενῶν
ἀφροντιστεῖν· φίλους μὲν βοηθεῖν· πατρίδα ὑπερι-
ρᾶν καὶ τὰ παρπλήσια· οὔτε δὲ καθήκοντα οὔτε
παρὰ τὸ καθήκον ὅσα οὔτε λόγος αἰρεῖ πράττειν
οὔτ' ἀπαγορεύει, κάρφος ἀνελεῖσθαι, γραφεῖον κρα-
τεῖν, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια· καὶ τὰ μυρία λέγονται
καθήκοντα ἀπερίστατα ἦτοι ἀνευ περιστάσεως οἴ-
ται ὑγείας ἐπιμελεῖσθαι καὶ αἰσθητηρίων καὶ τῶν
τοιούτων· τὰ δὲ περιστατικά, οἷται πηροῦν ἐαυ-
τὸν, κτῆσιν διαρρίπτειν. Ἔτι τῶν καθηκόντων τὰ
μὲν αἰεὶ καθήκει ὡς τὸ μανθάνειν, ἐρωτᾶν, ἀποκρι-
νεσθαι, διαλέγεσθαι, περιπατεῖν, τὰ δὲ οὐκ αἰεὶ
ἐναντία τούτων. Ἔτι τῶν καθηκόντων τὰ μὲν τέ-
λεια οἷα τὰ κατορθώματα· ἅπερ ὀρθὰ ἦντα τέλεια
τυγχάνει· τὰ δὲ μέσα εἶτε κοινὰ ὧν λόγος ἀποδί-
δόσθαι δυνατὸς διὰ τί γέγονε· καὶ πάντα δὲ τὰ ἐν τῇ
πρακτικῇ φιλοσοφίᾳ εἰρημένα ἠθικὰ οἰκονομικά καὶ
πολιτικά καθήκοντα τυγχάνουσι· περὶ ὧν πολλοὶ
τῶν παιαίων ἔγραψαν· καὶ Ζήνων ὁ Κιττιεὺς Κύ-
πριος ὁ πρῶτος καθήκον ὀνομάσας· Κλεάνθης
ὁμοίως· Σφαῖρος Βοσποριανὸς, Παναίτιος Ῥόδιος,
καὶ ἄλλοι, ἀφ' ὧν ἀρυσάμενος Κικέρων ὁ τῶν Ἀττί-
νων μέγιστος ῥήτωρ καὶ μετενεγκῶν εἰς τὴν ἐαυτοῦ
φωνὴν συντάξας τε κατὰ τὸν ἐαυτοῦ τρόπον, τοῖς
Λατίνοις χρῆμα πολυωφελὲς ἐδωρήσατο· ὁ δημοσίως
ἀναγινώσκοντες καὶ ἀκούοντες συνεχῶς περὶ τῶν
ὄφρικίων διαλέγονται· ἡμεῖς δὲ κακῇ τύχῃ σὺν
τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ περὶ τῶν καθηκόντων ἀπεθά-
λομεν.

Ἐρῶ σο, καὶ εἰ τοῦ ἄλλου δέη ὀρροῦντως
γράψω.

Τάδε τοιαῦτα ἀνακρίβητα Ἀττικῶν ἐστίν, ὡς γέγρα-
πται ἐν Περὶ ἰδιωμάτων. Talem Lascaris epistolam
libellumque scriptis ejus minime annuenerata, ne-
dum typis edita invenias.

(1) Is, ut plane credo Georgius est Placentinus,
ad quem ejusdem Constantini Epistola inter alias
ipsius ad alios exstat infra.

CONSTANTINI LASCARIS

EPISTOLÆ QUATUORDECIM FAMILIARES

(Cod. Gr. Matrit. i. xxix, p. 290.)

Κωνσταντῖνος Ἰωάννην Ἠέρδω, εὖ πράττειν.

Ἔοικας ἐξ ὧν ἐπέστειλας πάλαι περιμένειν ἐμὲ καὶ τὰ ἐμὰ ἀκοῦσαι ἐπιθυμῶν· οἶσθα δῆτοι πάντ' εἶδ' ἀγορεύειν χρῆ. Κάθημαι ἄχθος ἀρούρης ἀπειπὼν τῷ ἄλγεϊ, τὴν ἐνταῦθα διατριβὴν δουλείας ἠγούμενος, καὶ τὴν ἐντεῦθεν μετέστασιν, κοινὴν δυστυχίαν· τί γὰρ ἂν προίην, ἢ πρὸ γῆς ἀπίοιμι, αὐτὰρ ἀσθενῆς καὶ δυστυχῆς γεγονώς ἐν τοιοῦτῳ χαλεπώτατος καιρῷ; ἐν τῷ πατρὶς μὲν δούλη αἰσχίστων Βαρβάρων, καὶ πάντα Ἑλλάδας, οὔτε δὲ βασιλεία οὔτε πολιτεία ἡμῖν ὑπολείπεται, πάντα δὲ δούλα καὶ φόβου καὶ κινδύνου μεστά. Εἰ μόνος μὲν ἦν, οὐκ ἂν ὄκνου καὶ τὰς στήλας τοῦ Ἰρακλέους ἰδεῖν· νῦν δὲ δούλος διὰ τοῦς ἐμοὺς, ἀνάγκη πάντα φέρειν καὶ τοῦ συζῶντος ἀντέχεσθαι ἢ φασὶ τὸν πολυπόδα ἐν χειμῶνος καιρῷ· καὶ ἐν μεταίχμιῳ δυοῖν ὄντα κακοῖν τὸ μὴ χεῖρον αἰρεῖσθαι. Ὅταν μὲν γὰρ τὰ παρόντα διανοῦμαι δεινὰ, καὶ τὴν ἐνταῦθα θηριότητα, οὐ μόνον Μεδιόλανον καὶ τὰς ἐκεῖσε πόλεις ποθῶ, ἀλλὰ καὶ τὰς Βρεττανικὰς νήσους· καὶ εἰ βούλει γε τὰς Μιχακάρων. Ὅταν δὲ πάλιν τὴν ἄγαν ἀγνωμοσύνην τῶν τυραννούντων ἐνθυμηθῶ καὶ τὴν ἀφόρητον ἐκείνην ἀμισθον παιδαγωγίαν, μετὰ μελὸς γίνομαι, καὶ μᾶλλον τὰς φιλοξένου λατομίας ἐλκόμεν ἢ τοιοῦτοις συνεῖναι τυράννοις. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐνὶ δουλείῳν κίχριν φιλοσόφῳ καὶ δυνάστη οὐκ ἔφερεν, ἀλλ' ἀποδράς ἐς Ἰάσοντον ἔφυγε. Ἐγὼ δὲ σκῆναι ἀνδρῶν κακοήθων πῶς ἂν οἶδ' ἢ τὴν εἶην συζῆν; Ῥώμην μὲν τὴν νέαν Βαβυλῶνα καὶ τροφὸν πάσης κακίας, οὐδ' ἰδεῖν ἀξιῶ· Νεάπολιν δὲ τὴν ἀχάριστον φεύγω ἀκούων· πεπείραμαι γάρ. Εἰ δὲ παθῶν τι νῆπιος ἔγνω καὶ τὰ παθήματα τοῖς ἀνθρώποις μαθήματα, ἀνοητότατος ἂν εἶην τὴν ἀνάγκη πάλιν κινήσει· οὔτε γὰρ μισθὸς παρὰ τῶν ἀκούοντων οὔτε π. ρά τοῦ κρατοῦντος· χωλοὺς μὲν γὰρ καὶ τυφλοὺς ἐλεοῦντες διδάσκει· σοφοὺς δὲ μισοῦντες ἀπελαύνουσι· καὶ νομικοὺς μὲν μισθοῦντες καρδάλουσι· ἰατροὺς δὲ νοσοῦντες μόλις ὀρώσι· φιλοσόφους δ' οὐδ' ἰδεῖν ἀξιούσι· ποιητῶν δὲ καὶ ῥητόρων ὡς μαινομένων καταγελῶσι· καὶ ἐν' οὕτως εἶπω, μεστὰ μὲν τὰ βασιλεία κολάκων καὶ βωμολόχων· ἐπὶ θύρας δὲ δυνατῶν ἀσελγεῖς εὐτυχοῦντας ἰδεῖν ἔξαστι· λόγων δὲ Ἑλληνικῶν λόγος οὐδεὶς· ἀλλ' ἀπελγέλατο μὲν Ὀμηρος πανταχόθεν· καταπεφρόνητο δὲ Δημοσθένης καὶ Πλάτων· πανταχοῦ δὲ τυραννὶς ἄφρατος, καὶ ἀνελευθερία πολλῇ πλείων τῆς τοῦ Σισύφου· καὶ πάντ' ἂν ὄρῳεν ἢ μισθῶσαιντο Ἑλληνα· εἰ δ' ἀπίστεῖς, πειθέτω σε ἢ τῶν βροτῶν ἐλεγχὸς διάπειρα.

A Ἡ μὲν γὰρ τῶν τυραννούντων φειδωλῖα Θεόδωρον ἐς ἄκρον πάσης σοφίας ἐλαληκότα ἐς Καλαθρίαν ἀπήλασε, καὶ ἐν Πολυκάστρῳ, φεῦ! ἀδόξως θανεῖν ἠνάγκασεν· Ἀνδρόνικον δὲ τὸν Καλλίστου ἐς τὰς Βρεττανικὰς νήσους, ὅπου φίλων ἔρημος τέθνηκε· Φραγκούλιον δὲ ἄνδρα σοφὸν οὐκ οἶδα ποῦ τῆς Ἰταλίας· Δημήτριον δὲ ἐς τὴν πατρίδα ἐπανήκειν Βερσάροις βουλεύοντα· παραλείπω δὲ τὸν σοφὸν ἐμὸν καθηγητὴν Ἰωάννην τὸν Ἀργυρόπουλον, ἐν μέσῳ Ἰώμῃ πενόμενον καὶ καθ' ἐκάστην τὰς ἑαυτοῦ βίβλους ἀποδιδόμενον· οὐκ ἔστι νῦν Ῥώμη ἐκείνη, οὐδὲ αἱ θαυμαστοὶ ἐκεῖνοι πολῖται Ῥωμαῖοι, οἷς ἄμα Λατινικῶν λόγων καὶ Ἑλληνικῶν ἐμελλεν· οὐκ ἔστι Νεάπολις ἀποικία Χαλκιδίων καὶ Ἀθηναίων τὸ γυμνάσιον τῶν Ἑλληνικῶν λόγων, εἰς ἣν Ῥωμαῖοι ἐρέχοντες ἤρχοντο. Πάντα φροῦδα καὶ μεταμορφωμένα· ταῦτα καὶ τὰ τοιοῦτων ἀναπολῶν κάθημαι, ὄρῳν ἐπὶ οἴνοπα πόντον, καὶ τὴν σὴν φίλην Σκύλλην καὶ Χάρυβδιν, καὶ τὸν ἐπικινδυνότατον τοῦτον πορθμὸν, ἀλγῶν μὲν τὸ μένειν, δακρύων δὲ τὸ μὴ δύνασθαι πλεῦσαι, ἀπορῶν δ' ὅτι ποιεῖν χρῆ ἢ ὅποι γῆς ἔω· θεὸς δὲ μόνος καθ' ἑμὰς τοὺς ποιητὰς ἀναρπάξας ἄλλη κομίσειτο· ἢ ὃ τοῖς ἄλλοις φρικτὸν, τοῦτο ἡμῖν ὡς ἡδὺ ἐπαγάγοι· ἐν ἀπαλλαγέντες τῶν ἐνταῦθα μυρίων δεινῶν ἐς τὸν ἀπαθῆ ἐκείνον βίον μεταστῶμεν. Σὺ δὲ νέος ὢν καὶ φιλόφυγος τοσοῦτον διαβιῶης, ὅσον ἐ ἡδυεπῆς Νέστωρ οὐ πάλαι τὴν γλιῶτταν μετέσχε· καὶ περὶ τὴν ἱερὰν φιλοσοφίαν σπουδάζεις, ἧς τέλει τὸ ὁμοιοῦσθαι θεῷ κατὰ τὸ δυνατὸν ἀνθρώπῳ. Ἐξέρωτο, καὶ ἡμᾶς μὴ περιμενε.

Τῇ ἀδελφῷ Ἰωάννῃ.

Εἰ καὶ μὴ πρότερον ἐτύγχανον ἀκούσας τὰ σέ, ὅμως τούτων αὐτὸς μάρτυς ἀξιόπιστος ἀναδίδειξαι. Τὸ γὰρ οὕτω μὲν περικαλλῶς ἐπιστέλλειν, πρὶν δὲ τυχεῖν καὶ ἀπόντα· παθοῦντα ξένους παρασκευάζειν, παιδείας ἂν οἶμαι οὐ τῆς τυχοῦσης καὶ ἀρετῆς· αἷς ἄριστα χρώμενος ἔλκεῖς πάντας πρὸς σεαυτὸν ὡσπερ ἢ μαγνητὶς τὸν σίδηρον· καὶ νῦν προῦφθης νικήσας, ἤττημαι δ' ἐγὼ· ἀλλὰ δυοῖν ὄντων φίλοι οὐκ ἤττον μετέχω καὶ νενικημένος τῆς νίκης· κοινὰ γὰρ τῶν δι' ἀρετὴν φίλων. Εἰ δὲ σὺ μὲν τοιοῦτος ὢν φίλεις, ὁ φιλούμενος δὲ τῷ φιλοῦντι φίλος καὶ τῶν εἰδυμένων ἀντιφιλεῖν, συστῶμεν φιλίαν τὴν δι' αὐτὴν αἰρετὴν, ἣν δι' ἀρετὴν γινομένην μόνην καὶ πρώτην καὶ βέλτιστην οἱ σοφοὶ προσηγόρευσαν· συστάσει δὲ αὐτῆς ὄμμασι τῆς ψυχῆς καὶ γράμμασι χρώμεθα. Οὐ γὰρ

ἡ δὲ ἀσυνήθειαν τοῖς πολλοῖς γινομένη βέβαιος οὖσα διαταλαί· τὸ γὰρ χρήσιμον ἔει προβαλομένη, ταχίστα διαλύεται κολακεία τις μᾶλλον οὕτα· ἀλλ' ἡ ταῦτα ἐθῆ καὶ ἡθῆ ἐπιτηδεύματα τε καὶ πράγμαθ' αἰρουμένη· μηδὲν τῆς ἀπουσίας ταύτης λυμαιομένης ὡς περ οὐδὲ τῆς παρουσίας ἐκείνη συναγωνιζομένης· τοῦτοις τοίνυν ἁρβύων καὶ μὴ τοῖς λόγοις τοῦ θεῖνος, τοιοῦτόν τε ὄντα με ἠγούμενος περὶ σὲ οἶον σαυτὸν περὶ ἐμέ· ὁ γὰρ φίλος ἄλλοις αὐτῶς, χαρῶν τῆς ἐμοῦ ὡς τοῖς σοῖς· κοινότης γὰρ καὶ ἰσότης τῆς ἀληθοῦς φιλίας τὸ ἴδιον, τὴν δὲ ἐπιστολὴν ἰσοτισοῦτον Ἑλληνικῆς μετέχουσας φράσεως, ὡσθ' Ἐρμού καὶ Μουσῶν εἶναι δοκεῖν· ταῦτά τοι οὐ πείσεις οὐδ' ἦν πείσῃ ἡμᾶς ἐπιλαθέσθαι τῶν σῶν· εἰ δὲ καὶ περιεργαστήριον ταύτην σκοπῆσαι χρῶν, συσχεψόμεθα ὅτ' ἐν εὐδῶ συνερούμεθα· σὺν τε δύο ἐρχομένων φασίν, Ἐρῶσω.

Τῷ αὐτῷ.

Ὁ μὲν μιναστικός βίος πραότητα παντελῆ τοὺς ἐκυτοῦ δικαίους διδάσκων τὰ μὲν ἐκυτῶν πρακτικῶν ὡς οἶόν τ' ἐλαττοῦν, τὰ δὲ τῶν ἄλλων ἐκαίρειν· ὁ δ' ἠθικὸς τὰ μέσον αἰρούμενος, ἐν ᾧ ἀριτῆ, ἄτερον μὲν τῶν ἄκρων ὡς ὑπερβάλλον, ἄτερον δὲ ὡς ἐλλείπον ἀναίνεται· σὲ δὲ τῷ πρώτῳ περὶ τοὺς ἄλλους χρῆσθαι μαθόντα, βουλομένην περὶ ἐμὲ τῷ δευτέρῳ· καὶ μήτε τὰ ἐμὰ ἀνάξια τοῦ ἐκινεῖσθαι τοσοῦτον ἀναρτῆν, ὡσθ' ἀλαζονα παρασκευάζειν, μήτε τὰ σὰ δῆλα πᾶσι τοσοῦτον φαυλίζειν, ὡς τὸ μὴ ὄν τοῦ ὄντος αἰρεῖσθαι δοκεῖν· δεῖ τοίνυν τοῦ μέσου ἐχόμενον, περὶ ἐκατέρου εὐτω φρονεῖν, ὡς ὁ τῆς φιλίας ἀπαιτεῖ νόμος· ἄλλως γὰρ ἀνω ποταμῶν τοῦτο δὴ τὸ λεγόμενον. Ἐρῶσω, καὶ τὰς τῶν ἀποριῶν λύσεις ἀνάγνωθι· καὶ εἰ σε ἄλλαι λήψονται μὴ κατάνκει γράφειν.

Ἀνδρέα Κρημωναῖ.

Καὶ τᾶλλα μὲν τῆς ἐπιστολῆς σου χαρίζοντα· χαριέστερον δὲ πάντων ἢ τῆς νόσου ἀπαλλαγῆς, τῆς φάρμακον οἶμαι τὴν πατρίδα αὐτὴν καὶ γονεῖς καὶ φίλους καὶ τὴν ἐλευθερίαν, τῆς οὐδὲν ἄμεινον οὐδ' ἡδίων· χαίρει δὲ συζῶν τοῖς σοῖς ἐλευθέρως· ἀπαλλαγεῖς τῶν μυρίων δεῖν, καὶ τῶν λόγων ἀντιποιοῦ, οἷς καὶ σαυτὸν καὶ ἄλλους κοσμήσεις. Ἐρῶσω.

Τῷ Καρόλιῳ.

Σὺ μὲν οὐ μόνον ἐξ ὅτου ἐντεῦθεν ἀπεδήμεις ἡμῶν καὶ τῶν λόγων ἐπελάθου, ἀλλ' ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤρξῃς σαυτὸν ἀπιέναι μέλλοντα. Τοῦτο δὲ μαρτυρεῖ καὶ τοῦτο τὸ μήτε ἡμῖν ἐπιστεῖλαι μήτε περὶ λόγου ἐκατέρου σπουδάζειν· ὁ τινος ἀν εἴη ἢ νέου, ἀμιγλοῦς μὲν περὶ τὰ καλὰ, ἐπιμελοῦς δὲ περὶ τὰ καίρια· οἷς τοσοῦτον ἐκδέδοσαι ὡς τε πάντων καὶ βιβλίων καὶ διδασκάλων ὀλιγορῆσαι. Ἐρῶσω, καὶ τὴν βιβλίον ὡς τάχιστα πέμψων.

Γεωργίῳ Πλακεντινῷ.

Προσεκομίσθη μοι τὰ σὰ γράμματα· οἷς καὶ ἀπὸν τὰ τῶν πελαργῶν μιμούμενος τὴν περὶ ἐμέ σου εὐγνωμοσύνην ὡς περ παρῶν ἀνέφηνας πάντα ποιεῖν ὑπισχνούμενος· οὐ τοσαύτην οἶδά σοι χάριν, ὅτην ἂν

εἰ ἐργοῖς αὐτοῖς τὰ ὑπεσχημένα ἐποίησεν· συγγαίριον δέ σοι περὶ τὴν ἱερὰν φιλοσοφίαν σπουδάζοντι· ἦν ἄκρον ἀγαθὸν οἱ πολλοὶ νομίσαντες, οὐκ ἄνευ λόγου τέχνην τεχνῶν καὶ ἐπιστήμην ἐπιστημῶν προσηγήρευσαν· καὶ ἐτι ὁμοίωσιν θεῶν κατὰ τὸ δυνατόν ἀνθρώπων· δι' αὐτῆς γὰρ εἰδῆσιν τῶν πάντων λαβόντες καὶ ἐκυτοῦς βυθμίσαντες ἄνδρες θεοὶ ἐφάνησαν· ταῦτά τοι σε παραινῶ παντὶ σθένει αὐτῆς μετασχεῖν δι' ἣν τᾶλλα μεμάθηκας. Ὡς περ γὰρ πολλὰς μὲν πόλεις ἰδεῖν χρήσιμον, ἐνοικῆσαι δὲ τῇ καλλίστῃ βέλτιστον, οὕτω μετὰ τᾶλλα αὐτὴν εἰδέναι χρῶν, ἵνα μὴ πάθῃς ὅ Βίων ὁ φιλόσοφος ἔλεγε· τοὺς γὰρ τᾶλλα μὲν μαθόντας, φιλοσοφίας δὲ ἀμελήσαντας ταυτὴν παθεῖν τοῖς μνηστῆρσι τῆς Πηνελόπης ἔφασκιν οἷ μὴ θυνηθέντες αὐτῇ πλησιάζειν, ταῖς θερακταῖς ἐμίγνυντο. Σπουδαστέον δὲ καὶ πονητέον τὰ δυνατόν ἅμα τοῖς δούλοις καὶ τὴν βασιλίδα καρποῦσθαι, τῆς τέλους γυνῶσιν τε θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων ὁ σοφὸς ἔφησε Πλάτων. Ἐρῶσω, καὶ τὴν βιβλίον τοῦ Διογένους μοι πέμψων.

Τῷ Καρόλιῳ.

Τὸ ὅτι τῆς ἄγαν σπουδῆς ὠχριάσει βλαβερὸν μὲν τῷ σώματι, ἰσχυρὸν δὲ τῇ ψυχῇ καὶ μεγίστου ἐπαινεῖν ἀξιῶν· τοῦτο καὶ Ἀθηναίου ὡς περ χαρακτῆρα μεγίστης σπουδῆς πάσχοντα, πάντες ἐπὶ τῆς οὐτοῦ καὶ ὁ σοφιστῆς Λιβάνιος τὸν Δοσίθεον ἰδὼν πεπονθότα, ἐθαύματα μὲν αὐτὸν, συνήθη δὲ τῷ ἐκείνου δεσπότη. Σὲ δὲ μὴ ὑπὸ σπουδῆς λόγων τοῦτο παθόντα, ἀλλ' ὑπὸ τρυφῆς ἢ τῆς ἀμέτρου καὶ δειλίας, οὐ μόνον οὐκ ἐκινεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα πεμπέον, λόγῳ μὲν σοφία χαίροντα, ἔργῳ δὲ ἀσωτία καὶ τῇ περὶ τὸ ζῆν ἀταξία· οὐ γὰρ ζῶμεν ἵνα κατεσθίωμεν, Κάρολε· τοῦτο γὰρ Σαρδαναπάλου καὶ τῶν ὁμοίων ἔσοι τὴν εὐδαιμονίαν ἐν τῇ γαστρὶ διορίζουσιν· ἀλλ' ἐσθίωμεν ἵνα ζῶμεν, τοῖς μετρίοις ἀρκυόμενοι, οἷς καθαρεύων ὁ νοῦς τοῖς μαθήμασι τριφεται· ταῦτα γὰρ τροφή τῆς ψυχῆς ὡς περ τὰ αἰτία τοῦ σώματος· ταῦτά τοι σε καὶ ἀπόντα παραινῶ ἀντέχεσθαι μὲν λόγων, ἀπέχεσθαι δὲ τῶν ἀμέτρων στείων, ἵνα μὴ τὸ δεσμιωτήριον τῆς ψυχῆς πιαίνων οὐ μόνον αὐτὴν φαυλοτέραν ἀποφῆνης, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοσοῦτον ἀσθενὲς ὡσθ' ἅμα τοῖς τῆς ψυχῆς καὶ τὰ τοῦ σώματος ἀποβαλεῖν. Ἐρῶσω, καὶ τὰ βιβλία μοι πέμψων.

Θεοδώρῳ τῷ Γαζῆ.

Ἢ τῶν πραγμάτων ἀνωμαλία ὄκνου; μὲν περὶ τὸ γράφειν ἐποίησεν, ἀμνήμονας δὲ οὐ. Τίς γὰρ οὕτως ἡλίθιος δὲ ἂν ἀμνημονοῖη τοῦ σοφοῦ Θεοδώρου ὃν ἡ φύσις πατέρα λόγων καὶ καθηγεμόνα ἀνέπλασε, καὶ οἷον φωσφόρον δυαῖν γλώτταιν; Ἢ τίς οὐκ ἂν ἔλοιτο παριδῶν τὰ οικεῖα παρὰ σοὶ τὰς διατριβὰς ποιεῖσθαι, καὶ θοίνης ἀπολαύειν καινῆς πολλῶν ἡδονῶν ἀμβροσία; καὶ νέκταρο; Ἢ τίς ἂν ἡμῖν παρκαυθία πάλαι μὲν ποθοῦσι, τάχιον δὲ ἅμα τῷ ἰδίῳ ἀποβαλοῦσιν; Ὡς δυστυχεῖς μὲν ἡμεῖς κωλυόμενοι σκεῖναι σοὶ· εὐτυχεῖς δὲ Καλαβροὶ πλέον ἢ ὅτε τὴν σοφὸν ἔσχον Πυθαγόραν· ὡς εὐδαιμόνων Λοκρῶν ἢ νῦν μᾶλλον γαυριῶσα ἢ ὅτε Τίμαιον καὶ Ζήλῳρον ἀνέ-

φύσας· ἔσχατος μὲν πρὶν ἐπίσκοπον τὸν σοφὸν Ἀθα-
νάσιον, καὶ νῦν δι' αὐτὸν τὴν τῆς σοφίας, καλοφῶνα
θεόδωρον· ὃ Σιδύλλα μάντις ἀψευδῆς, πῶς τὸν Πυ-
θαγόραν μὲν προῖδοῦσα, ἤξειν Ἰταλιώτησιν ἀνδρα
σοφὸν προεθεσπίσω; Ἐπιούτι δ' ἀνδρα ἀπεσιώπησας,
ἢ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐκπαίδευσης σπεύσασα, τὰ τέλη
ᾧκησας προσιπεῖν διὰ τὴν δυστυχίαν τοῦ γένους·
εἰδαίμονες τῷ ἦντι οἱ καὶ ἑκάστην κατατροφῶντες·
ἀνευδαίμονες δὲ καὶ πάσης κατηγορίας ἄξιοι οἱ πάλ-
λαι μὲν καρπούμενοι, καὶ νῦν ἀπιέναι ἀφέντες· ἔδει
πάντα παθεῖν ἢ τοιοῦτον ἀπλεῦσαι· ἀλλ' ἐκείνοι μὲν
ὅπερ τοῦ ἄγαν τύφου λημῶσι· σὺ δὲ ὁ κῆρυξ εἰς κοινὴν
ὠφελειαν τέλεσον. Ἐβρῶσο.

Ἀθανασίῳ ἐπισκόπῳ.

Πολλάκις κατ' ἐμαυτὸν γενόμενος κατεβόησα καὶ
τύχης καὶ βλαβῶν καὶ ἀρχιερέων αὐτοῦ τοιοῦτον
ἄξιον ἐν μέσοις ἀγροίκοις ἰόντων συναγελάζεσθαι·
καὶ φισσοφῶρον καλαινῶς νέφει συγκαλύπτεσθαι· καὶ
μὴ ἀρχιεπισκόπον θαυμαστῆς πύλλειος ποιησάντων·
ἐν αὐτοῖς τε ἀξίως διάγοις καὶ ἄλλοι ὑπεληθῆεν·
ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ἀναλογιζόμενος ἤλγεον τὴν
λοκρῶν Σκυθῶν ἐρημίαν ἡγούμενος· ἐπεὶ δὲ τὸν
σοφὸν θεόδωρον ἔσχατος ἑταῖρον, πῶς οἶμι με χαίρειν·
καὶ καλινιδίαν ἄδων εὐτυχαστέρους τοὺς παρ' ἡμῖν
κρημνῶς τῶν ἐνταῦθα διατριβῶν νομίζω· ὅντως
θεὸς ἀρπάξας ἐκείνον ἀνήγαγε εὐνοικον τοιοῦτον
ποιήσας, οὗ παρόντος ἀνευδεῆς πάντων τυγχάνει·
Ἐβρῶσο.

Τῷ αὐτῷ.

Ἐπανῆκον οἱ πρέσβεις πλὴν τοῦ δαπανῆσαι τὰ
χρήματα οὐδὲν ἄλλο ἀνύσαντες· ὁ γὰρ καρδηνάλις ἢ
τα μάλιστα ἐπεπιθεῖ οὗ τοιοῦτον χαίρει τῷ ἐρυθρῷ
πύλλῳ ὅσον τῷ καπνῷ τῆς ἐπιγραφῆς· τὰ δύο οὐ μόνον
αὐτῷ ἐνδοῦναι ἠθέλησεν, ἀλλὰ καὶ θυμιοθεῖς ζητῆται
τολμήσαντι· ὥστε ἄνευ τοῦ μηδὲν πράξαι καὶ ἐχθρὸν
αὐτὸν κατεστήσαμεν. Ἐβρῶσο.

Γάτῳ ἐπισκόπῳ.

Ἀπιδώκέ μοι τὴν σὴν ἐπιστολὴν ὁ χρηστὸς Πί-
τρος, βραχεῖαν μὲν, τῆς σῆς δὲ σοφίας καὶ ἐλευθε-
ριότητος ἀξίαν· τό τε γὰρ πλείστην εἰδέναι χάριν.

Cod. Græc. Matrit. LXII, f. 140 : *Peri Ἀδάμ. Σύνοψις ἱστοριῶν ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Λασκάρου·*
συναχθεῖσα ἐκ διαφόρων ἱστορικῶν· *De Adamo. Synopsis historiarum a Constantino Lascaris e variis histo-*
ricis collecta. Incipit : Ἀδάμ ὁ πρωτόπλαστος ἐκ τῆς Ἑῶς ἐγέννησε τρεῖς υἱούς· τὸν Κάϊν, τὸν Ἀδὲλ, καὶ
τὸν Σήθ.

Hujusmodi Synopsis initium ab Adamo ducit, quem habet in Constantino Palæologo, Græcorum impe-
ratorum ultimo, sub quo a Turcis Constantinopolis expugnata; cujus expugnationis tempus ita Lascaris
ei oculatus ipse testis, et captivus, refert : Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ αὐτοῦ (Κωνσταντίνου) ἔτει ἐάλω ἡ Κων-
σταντινούπολις ἀσχεῖστα καὶ ὠμότατα ὑπὸ τῶν ἀθέων Τούρκων τῇ 20' τοῦ Μαΐου μηνὸς ἡμέρῃ τρίτῃ πρωτῇ,
ἔτι 5932'. Καὶ αὐτὸς ἀπέθανε σὺν ἄλλοις πολλοῖς. Id est : *Secundo hujus (Constantini) anno Con-*
stantinopolis foedissime ac crudelissime ab impiis Turcis capta est (die) 20 mensis Maii, feria tertia, summo
mane, anno 6961 (Christi 1455) et ipse cum multis aliis occidit. Tum patriæ suæ his verbis lamentatus
excidium : Καὶ ἐπὶ τούτου ἀπώλετο ἡ βασιλεία τῶν Ῥωμαίων καὶ ἡ ἐλευθερία καὶ εὐγένεια καὶ λόγοι καὶ
πλοῦτος καὶ πᾶν ἀγαθόν, nempe : *Sub hoc perit Romanorum imperium, et libertas, et nobilitas et disci-*
plina, et divitiæ, et omne bonum, addit continuo has voculas : Καὶ ἐγὼ ἐάλων, et ego captus fui.

Statim post hæc idem Lascaris Demetrii ac Thomæ, ejusdem Constantini imperatoris fratrum, Pe-
lagonnesi despotarum, casus, eorumque sobolis seriem, variosque item oventus breviter enarrat.
Quorum Historiæ particulam, cum alibi forsitan minime occurrat, hoc loco apponendam κρί-
σιματι.

Ριτωσι. Γκ. CLXI.

ἰώρων τε τὰ μὲν πέμψαι τὰ δ' ἐπαγγέλλεσθαι, φύ-
σειὸς ἐστὶ πάντα νικῶσης· ἦν ἐξ ἀπαλῶν δυνάμεων
ἐσχηκῶς, εἰκότως εἰς ὃ τυγχάνεις ἀνήλωτος· χρημά-
των μὲν καταφρονήσας, σοφίας δὲ ἐρασθεῖς, ἢ πλοῦ-
τος καὶ κύδος κατὰ τὸν εἰπόντα ὀπιθεῖ· ἐβουλόμην
δὲ σε τῶν ἀναγκαιοτέρων μεμνήσθαι· οὔτε γὰρ δέον
εὐχερῆς πάντα εὐεργετεῖν ἐν τοιοῦτῳ καιρῷ, οὔτε
με τοσοῦτον ἐνδεῆ ὥστε εὖ παθεῖν δεῖσθαι ὀλίγοις
ἀρκούμενον. Ἐπεὶ δὲ καὶ διαλεγόμενος νικῆς καὶ εὐ-
εργετῶν πλείον δωρεῖσθαι ἢ λαμβάνειν ἄξιοις, τῆς τε
δωρεᾶς καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν πλείστη σοι χάρις· καὶ
πολλὰ σοι γένοιτο πρὸς Θεοῦ ἀγαθὰ· ἵνα δύναιο πάν-
τας εὖ ποιεῖν. Ἐβρῶσο.

Τῷ αὐτῷ.

Ἀποδημήσαντός σου ἐντεῦθεν οἱ τῆς πατρίδος δι-
οικηταὶ καλέσαντες καὶ τὴν μεγάλην βουλήν ἐψηφί-
σαντο μὴ μόνον τὰς βίβλους ἔδσαι ἐκπεμφθῆναι,
ἀλλὰ καὶ ἄς πρὶν ἔλαθεν ὁ δεσπότης ἀπαιτῆσαι· κά-
μοι κέλευσμα προσέθεσαν καὶ τίμημα πεντήκοντα
ταλάντων εἰ πέμφοιμι· φροντιστέον δὲ ἄλλως, καὶ
οὐ δι' ἐμοῦ· οὐ γὰρ δίκαιον ξένον ὄντα πειράσασθαι
ὀργῆς τῶν ἐνταῦθα. Ἐβρῶσο.

Βησσαρίωνι καρδηναλίῳ.

Ἀποδημήσαντος τοῦ σοφοῦ Γάτου πάντα μὲν
ἐλεξα, πάντα δὲ ἐπραξα, πάντων δὲ ἐδεθῆναι ὅπως
ἀδείας ἐπιτυχῶν πέμψω τὰς βίβλους· οἱ δὲ ὁμοταί
καλέσαντες καὶ τὴν μεγάλην βουλήν ἐψηφίσαντο μὴ
μόνον δίκαιον ἔδσαι ταύτας ἐκπεμφθῆναι, ἀλλὰ καὶ
ἄς πρὶν ἔλαθες ἀποδοῦναι γράφαι· τίς δὲ Μεσση-
νίος μεταπεισάει δύναιτο; Σὺν δ' ἂν εἴη ἄλλως ἐκ-
φροντίσαι· δι' ἐμοῦ γὰρ οὐχ οἶόν τι ξένου ὄντος καὶ
ἀδυνατίου.

Τῷ αὐτῷ.

Μόλις ποτὲ καὶ χρόνῳ ἐκπολιτορχήσαντες τὸν
μιούκιον ἀπελάθωμεν οὐγγίας τρεῖς· τὰς δὲ λοι-
πὰς ὑπόσχεται μὲν, οὐ δώσει δὲ δυνάστης ὢν φύσει
καὶ ἐαυτὸν τῶν ἄλλων προτιμῶν· σὺν δ' ἂν εἴη
καὶ τῆς σῆς ἀξίας τῷ ἡγουμένῳ τὰ λοιπὰ προσ-
θεῖναι προστάξει, καὶ ἀναγκάσαι μὴ ἀδικεῖν ὅν οὐ
χρή.

Postea vero captæ sunt Trapezus, et Triballis, A et omnis Peloponnesus, dum alii fratres Demetrius et Thomas essent ibi despota. Demetrius autem una cum conjugē et filia Hadrianopolim abductus est, quæ illi præmortuæ sunt; ipse vero a Turca Mahumete militare stipendium obtinuit. Thomas, ultimus frater, cum uxore et liberis fuga prægressus, in Coreyram venit; inde Romam sub Pio summo pontifice, viventibus cardinale Bessarione, et Isidoro episcopo Russia. Vixit Romæ annos aliquot; ibi decessit, ejusque filium Russia imperator uxorem duxit. Duos ejusdem filios aluit Ecclesia Romana. Junior quidem Manuel fugiens, Constantinopolim se contulit ad Turcam, Romanorum gentis interfectorem; ibique vixit. Prior vero Andreas nunc Romæ, nunc alibi ut circulator oberravit ætate nostra, anno 6909 (Christi 1401). Prima ejus filia ante (urbis) expugnationem despote Servie nupsit. Eo defuncto, ipsa supervivens vidua cum duobus filiabus, quarum priorem uxorem duxit despota Sanctæ Mauræ insule ex qua filium procreavit Don Carolum, et filias tres, formosissimas sanctissimasque, Remusiam, Leonoram, et Mariam; secundam vero filiam Sceteræ.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐλίω καὶ ἡ Τραπεζοῦς, καὶ Τριβαλλίς, καὶ πᾶσα ἡ Πελοπόννησος, Δημητρίου καὶ Θωμᾶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν δεσποτιῶν θυτιῶν· καὶ ὁ μὲν Δημήτριος ἀλοῦς ἤχθη τὴν Ἀδριανουπόλιν ἑμὴ γυναικὶ καὶ θυγατρὶ, αἱ προαπέθανον· καὶ μετ' αὐτὰς ἐκείνος σιτηρέσιον ἔχων παρὰ τοῦ Τούρκου τοῦ Μαχουμέτου· ὁ δὲ ὑστατος ἀδελφὸς ἐφοβασε φυγῶν μετὰ γυναικὸς καὶ παιδίων καὶ ἀφίκετο εἰς Κέρκυραν· κάκειθεν εἰς Ῥώμην ἐπὶ Πίου ἀρχιερέως, ζώντων Βησσαρίωνος καρδηνάλιου καὶ Ἰσιδώρου τοῦ Ῥωσίου. Ἐζήσθη δὲ τινα ἔτη ἐν Ῥώμῃ, κάκει ἐτελεύτησε· καὶ τὴν μὲν β' θυγατέρα αὐτοῦ ἔγημεν ὁ βασιλεὺς τῆς Ῥωσίας, τοὺς δὲ δύο υἱεῖς ἡ Ῥωμαϊκὴ ἔστρεψεν Ἐκκλησία· καὶ ὁ μὲν νεώτερος Μανουὴλ φυγῶν ἀπήλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὸν Τούρκον τὸν ἀπολέσαντα τὸ γένος τῶν Ῥωμαίων· καὶ ἔζη. Ὁ δὲ πρῶτος ὁ Ἀνδρέας ποτὲ μὲν ἐν Ῥώμῃ, ποτὲ δὲ ἄλλῃ ἐπλανᾶτο ὡς περ ἀγύρτης ἐφ' ἡμῶν τῷ 6909 ἔτει· ἡ δὲ πρώτη θυγάτηρ ἔτυχε πρὸ τῆς ἀλώσεως γήματα τὸν δεσπότην τῆς Σερβίας· οὗ ἀποθανόντος, αὐτὴ ἐλάτρηθη χήρα σὺν δυοῖν θυγατέροι· ὧν τὴν πρώτην ἔγημεν ὁ δεσπότης τῆς Ἀγίας Μαύρας, ἐξ ἧς ἐγέννησε δὸν Κάρουλον ἀρβέναν· καὶ τρεῖς θυγατέρας θραιστοτάτας· καὶ ἀγιωτάτας, Ῥεμούσιαν, Λειονώραν, καὶ Μαρτίαν· τὴν δὲ δευτέραν ὁ υἱὸς τοῦ Σκετέρη.

EJUSDEM NOTITIA ALTERA BREVIS

IMPP. CPOLITANORUM

A Theodoro Lascari ad Constantinum III et urbem captam.

Theodorus Lascaris, vir strenuus. Joannes Ducas C Vatatzes. Theodorus Lascaris, Joannis filius. Michael Palæologus Magnus, qui Latinos Urbe expulit. Andronicus ejus filius. Michael Palæologus Tertius. Cantacuzenus Palæologus. Andronicus Palæologus. Manuel ejus filius, cujus ætate nostra (existere) filii quinque: primus Joannes, qui imperavit et morbo consumptus interiit; Theodorus, qui Selymbriæ obiit; Constantinus, post Joannem adeptus imperium postremus, quo imperante, urbs ab impiis Turcis capta est, ipse factus sum captivus; Demetrius Hadrianopolis defunctus post Peloponnesi expugnationem, in qua Thomas ultimus, cum uxore liberisque fugiens, Romam venit; ibique decessit, relictis duobus filiis unaque filia, quæ Russia imperatori nupsit; filiorum vero prior Romæ vixit, alter ad Turcas profugus abiit ætate mea.

(1) Ea urbs Herodoto, Straboni, Ptolemæo, Σηλυμβρία; Xenophonti, Scymno, Scylaci, Stephano, Σηλυμβρία, quæ forma Latinis Melæ et Plinio placuit; Socrati vero in Hist. Tripart., Σκλαβρία. Eundem Theodorum Cangini, Hist. Byzant. pag. 245, Selybria despota vocat. Ego vero, ut Auctoris Græci verbis, qui Σηλυμβρία per metathesin,

Θεόδωρος Λάσκαρις, ἀνὴρ γεννάδας. Ἰωάννης Δούκας ὁ Βατάτζης. Θεόδωρος Λάσκαρις, ὁ υἱὸς Ἰωάννου. Μιχαὴλ Παλαιολόγος ὁ Μέγας, ὃς Λατίνους ἐδίωξε τῆς πόλεως. Ἀνδρόνικος ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Μιχαὴλ Παλαιολόγος Τρίτος. Καντακουζηνὸς Παλαιολόγος. Ἀνδρόνικος Παλαιολόγος. Μανουὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ· οὗ υἱεῖς καθ' ἡμᾶς ε'· Ἰωάννης πρῶτος ὁ βασιλεύσας, καὶ κλητῆρης ἀποθανῶν· Θεόδωρος ὁ ἐν Σηλυμβρία (1) ἀποθανὼν· Κωνσταντῖνος ὁ μετὰ Ἰωάννην βασιλεύσας ὑστατος, ἐφ' οὗ ἐλίω ἡ πόλις παρὰ τῶν ἀσεβῶν Τούρκων, καὶ αὐτὸς αἰχμάλωτος γέγονα· Δημήτριος ὁ ἐν Ἀδριανουπόλει ἀποθανὼν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Πελοποννήσου, ἐν ἧ Ἰωμᾶς ὁ τελευταῖος, φυγῶν μετὰ γυναικὸς καὶ παιδίων, εἰς Ῥώμην ἀφίκετο· κάκει τέθνηκεν· ἀφελὶς δύο υἱοὺς καὶ μίαν θυγατέρα, ἧτις ἔγημε τὸν βασιλεῖα τῆς Ῥωσίας. Οἱ δὲ υἱοὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐν Ῥώμῃ διέζη· ὁ δὲ δεύτερος φυγῶν εἰς Τούρκους ἀπῆει ἐπ' ἐμοῦ.

aut recentiore usum scripsit, propius accederem, Latine Selymbriam malui. Sita porro est in Romania, Turcarum provincia, olim Thracia, ad Propontidem, leucas 18 occasum versus ab urbe Chali; eademque hodie, vix immutato nomine, Selybria vocatur.

EJUSDEM

BASILII IMP. SUCCESSORUM NOTITIA

usque ad captam urbem.

Λέων υἱὸς αὐτοῦ ὁ Φιλόσοφος ἔτη κς', μῆνας λη'. A
 Μετ' αὐτὸν δὲ Λέων, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ Φιλόσοφος,
 ἔτος α', μῆνας η'.

Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος μετὰ Στεφάνου
 καὶ Κρίνου τῶν ἀδελφῶν καὶ γυναικαδελφῶν αὐ-
 τοῦ ἔτη ιε'.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη γ', μῆνας γ'.

Βασίλειος καὶ Κωνσταντῖνος οἱ υἱοὶ αὐτοῦ βρέφη
 ὄντες, μῆνας ζ'.

Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς ἔτη ςς" (1).

Ἰωάννης ὁ Τζιμισχῆς ἔτη ςς'.

Βασίλειος καὶ Κωνσταντῖνος οἱ Πορφυρογέννητοι
 ἔτη νγ' παρὰ μῆνα ἓνα· καὶ ὁ μὲν Βασίλειος μετὰ
 τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἔτη ν'· ὁ δὲ Κωνσταντῖνος μετὰ
 τὴν τελευταίην τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἔτη γ'.

Ῥωμανὸς ὁ Ἀργυρόπουλος ἔτη ε', μῆνας ζ'.

Μιχαὴλ ὁ Παφλαγῶν ἔτη ζ', μῆνας θ'.

Μιχαὴλ ὁ Καλαφάτης ὁ καὶ τυφλωθεὶς εἰς τὸ
 σῆγμα μῆνας δ', ἡμέρας ιε'.

Ζωὴ καὶ Θεοδώρα ἡ Πορφυρογέννητος μῆνας δ'.

Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος ἔτη ιγ', μῆνας ζ'.

Θεοδώρα ἡ Πορφυρογέννητος ἔτος α', μῆνας η',
 ἡμέρας κ'.

Μιχαὴλ ὁ Γέρων ὁ ἀπὸ Στρατιωτικοῦ, ἔτος α',
 ἡμέρας ιγ'.

Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς ἔτη β', μῆνας β', ἡμέ-
 ρας κθ'.

Κωνσταντῖνος ὁ Δοῦκας ἔτη ζ', μῆνας ς', ἡμέ-
 ρα α'.

Εὐδοκία ἡ γυνὴ αὐτοῦ μετὰ Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ αὐ- C
 τῶν μῆνας ζ', ἡμέρας ι'.

Ῥωμανὸς ὁ Διογένης μετὰ καὶ τῆς εἰρημένης
 Εὐδοκίας ἔτη γ', μῆνας η', ἡμέρας κς'.

(1) ςς". Ita etiam ejusdem *Lascaris* manu scri-
 ptum in proxime sequenti imperatore. Similiter in
 utroque alia manu in vetustiori *Cod.*, 85, fol. 258,
 ubi pariter occurrit in *Constantino Heraclit filio* ἔτη
 ας', in *Basil eo* ἔτη βς". In *Phoca* ἔτη ης". et sic
 in multis aliis. Idem denique *Lascaris* inferius in
Manuele Porphyrogenneto Comneno scripsit ἔτη D
 λς'. Quid vero sibi velit hæc numeralis nomen pars
 extrema ς', fateor me prorsus nescire; siquidem
 utrumque *Nicephorum Phocam* et *Joannem Tzimis-
 chen* ὅ tantum auctos imperasse constat; *Manuelem*
 autem *Porphyrogennetum* 37 imperium tenuisse si-
 gnificatur. Arithmetici hujus ænigmatis explanatio-
 nem positurus, *Monifauconii Palæographiam* adivi;
 sed ab oraculo illo nullam responsam. Eisi enim
 multa idem de *Litterarum* formis, nexibus, com-
 pendiiis disserit; nihil tamen de *Numerorum* No-
 tis habet præter versuum quinque particulam,
 quam ejusdem operis pag. 314 quasi transeurrens
 ostendit; ac ne vox quidem *Numerus* toto *Judicio*

Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Κωνσταντῖνου τοῦ Δοῦκα ἔτη ς',
 μῆνας ζ'.

Νικηφόρος ὁ Βοσωνιάτης ἔτη γ', ἡμέρας ς'.

Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς ἔτη λς', ἡμέρας δ'.

Ἰωάννης ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κθ', μῆνας δ'.

Μανουὴλ Πορφυρογέννητος Κομνηνὸς ὁ υἱὸς αὐ-
 τοῦ ἔτη λςς', ἡμέρας ιε'.

Ἀλέξιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Πορφυρογέννητος ἔτη β',
 μῆνας β'.

Ἀνδρόνικος ὁ Θεῖος αὐτοῦ ὁ καὶ Κομνηνὸς ἔτη γ'.

Ἰσαάκιος ὁ Ἀγγέλος ἔτη θ', μῆνας ζ'.

Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς ὁ αὐτάδελφος Ἰσαακίου τοῦ
 Ἀγγέλου ἔτη η', μῆνας ς'.

Ἀλέξιος ὁ υἱὸς τοῦ Ἰσαακίου μῆνας ς'.

B Ἀλέξιος ὁ Δοῦκας ὁ Μούρτζουφλος ἡμέρας ο'
 καὶ αὐτίκα γέγονεν ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπό-
 λειος ὑπὸ τῶν Λατίνων κατὰ τὴν ιβ' τοῦ Ἀπριλλίου
 μηνὸς τῆς ζ' Ἰνδικτ· τοῦ ςψιβ' ἔτους· ἐλθόντων καὶ
 πεσόντων εἰς Καλιτηδόνα, καὶ σκυλευόντων τὰ πέ-
 ριξ αὐτῆς χρόνον ἓνα.

Θεόδωρος Λάσκαρις ἀνὴρ γεννάδας ἔτη...

Ἰωάννης Λάσκαρις Δοῦκας ὁ Πατάτζης ἔτη...

Θεόδωρος Λάσκαρις ὁ υἱὸς Ἰωάννου ἔτη...

Μιχαὴλ Παλαιολόγος ὁ Μέγας, ὁ Λατίνους διώξας
 τῆς πόλεως, ἔτη...

Ἀνδρόνικος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη...

Μιχαὴλ Παλαιολόγος τρίτος ἔτη...

Καντακουζηνὸς ἔτη...

Ἀνδρόνικος ὁ Παλαιολόγος ἔτη...

Μανουὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη πέντε υἱὸς γεννήσας
 τοὺς καθ' ἡμᾶς· ὧν ὁ πρῶτος Ἰωάννης ὁ Κουλδς (2)
 κλινηρῆς ἔτη· ὁ ποιήσας τὴν ὀρθάν· σύνοδον ἐν

apparet. Quod in tanta Numeros inter ac Litteras
 cognitione, in tam multiplici Illorum ordine, ra-
 tione, compositione profecto demireris.

(2) Ὁ Κουλδς. Sic ab ipso Constantino Lascari
 perspicuis litteris tum hoc in codice exaratum est,
 tum in superiori 79 fol. 170 αὐθεντῶ, versu 2, ubi
 de eodem Joanne sermo. Hanc vocem *Comgus* in
Glossario Græco asserit usurpatam pro Κουλδς du-
 plici lambda scripto, quod Claudus significat;
 adeoque illa in Joannem Palæologum *Manuelis* Ἰ-
 τίνου, imperatorem optime cecit. Is enim a Duca
 ejus vite scriptore ποδαλγία πιεζόμενος ἐν πολλοῖς
 ἔτασιν, podagra multos per annos confictatus fuisse
 traditur. Jam vero hinc recte colligas, si Joannes
 Comnenus ob pulchritudinem Καλοϊωάννης olim
 merito appellatus est, hunc ob claudicitatem Κου-
 λουϊωάννην non inepte cognominari potuisse. Cæte-
 rum de hujusmodi cognomento nihil *Ismael Bul-
 lialdus* in suis ad Ducem Notis.

Φλωρεντία, ένώσας Λατίνους και 'Ρωμαίους· ητις Α
 ὀλίγον διέμεινε.

Δεύτερος Θεόδωρος ὁ δεσπότης ἐν Σηλυμβρία προα-
 ποθανῶν Ἰωάννου ἐπ' ἐμοῦ· και μετ' ἐκείνον ὀλίγον
 ἀπέθανε και ὁ Ἰωάννης τῆς μητρὸς αὐτοῦ ζώσης
 μοναχῆς.

Μετὰ τὸν Ἰωάννην ἐκλήθη ὁ Κωνσταντῖνος Τρί-
 τος, δεσπότης ὢν ἐν Μυζηθρᾷ, και κύριος τοῦ ἡμί-
 σεως μέρους τῆς Πελοποννήσου· και οὐκ ἐστέφθη·
 και ἐν τῷ δευτέρῳ αὐτοῦ ἔτει ἐάλω ἡ Κωνσταντι-
 νούπολις ἀσχιστα και ὠμότατα ὑπὸ τῶν ἀθέων Τουρ-
 κίων τῇ κθ' ἐνάτῃ (1) τοῦ Μαΐου μηνὸς ἡμέρᾳ
 τρίτῃ πρωτὶ ἡμέρᾳ ἔτει· και αὐτὸς σὺν πολλοῖς ἄλ-
 λοις ἐκτάθη· και ἐγὼ αἰχμάλωτος γέγονα· ἐπὶ
 τούτου ἀπώλετο πάντα τὰ τῶν Ῥωμαίων· και βα-
 σιλεία, και εὐγένεια, και λόγοι και πλοῦτος, και Β
 αὐτῇ ἡ ἐλευθερία.

(1) ἐνάτῃ. Hæc dictio redundat.

(2) Id Chronographiæ fragmentum extrema pars,
 est Græcorum imperatorum Chronologiæ, quam
 Constantinus Lascaris inseruit Synopsi Historiarum
 e variis historicis a se collectarum, quæ exstat cod.
 72, fol. 140-176; licet nonnulla et verbis et rebus

Τέταρτος ἦν Δημήτριος δεσπότης ἐν Μυζηθρᾷ·
 και πέμπτος ὁ Θωμᾶς δεσπότης τῶν Πατρῶν· καθ'
 ὧν ὁ ἀσεβὴς Μαχουμέτης στρατεύσας, τὴν μὲν Δη-
 μήτριον αἰχμάλωτον λαβὼν ἄμα γυναικὶ και θυγα-
 τρὶ εἰς Ἀνδριανούπολιν ἐκόμισεν· οὗ μετὰ ταῦτα
 τὸ κοινὸν ἀπέδωκε χρέος, τῆς γυναικὸς και θυγα-
 τρὸς προαποθανουσῶν· τὸν δὲ Θωμᾶν ἐφυγάδευτεν
 ἄμα πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ, ὅστις ἐν Ῥώμῃ ἀφιγμένος
 ἐπὶ Πίου ἀρχιερέως διέζη· και μετὰ ταῦτα θανὼν
 κατέλιπε δύο υἱεὶς και μίαν θυγατέρα, ἣν ἔφημεν ὁ
 βασιλεὺς τῆς Ῥωσίας· τῶν δὲ υἱῶν ὁ μὲν νεώτερος
 Μανουὴλ ὑπ' ἀπορίας κατέφυγεν εἰς τὸν Τουρκο-
 ν, οὗ προνοίας τυχῶν καλῶς ἐζη μέχρι τοῦ παρὸν-
 τος· ὁ δὲ πρῶτος ὁ Ἀνδρέας ἀγύρτης γενόμενος
 περὶ πολλὰ τῆς Εὐρώπης πλανᾶται· ἔτει ἡβ' ἔτει (2).

discrepent ab his quæ hic legas. Quæ vero de
 Constantino imperatore, de CP. excidio, de Lascaris
 captivitate, tum de ejusdem Constantini fra-
 trum, eorumque sobolis variis casibus in illo co-
 dico referuntur, ea jam Græce et Latino edidimus
 supra eodem cod. 72.

CONSTANTINI LASCARIS

CARMINA PARENTALIA.

I.

Pentastichon heroicum in Theodorum Gazam defunctum.

Hic jacet, qui sapientiæ flos exstitit Theodorus
 Gaza, quem peperit, ornavitque disciplinis Græ-
 cia;

Habuitque Italia luciferum, ut peritum inter-
 pretem.

Si vero urbs parva virum tantum tumulo continet,
 Ne miretur; sapientia enim ingrata memoria præ-
 valet.

Ἐνθάδε κεῖται ὃς ἦν ἄνθος σοφίης Θεόδωρος
 Γαζῆς· ὃν τέκε και κόσμησε μαθήμασιν Ἑλλάδος·

Ἐτχε δὲ Ἰταλία φωσφόρον ὡς ἐρμηνεῖα Ἴβριν (1).

Εἰ δὲ μικρὰ πόλις ἄνδρα τόσον κατέχει ἐνὶ τύμβῳ (2)
 Μὴ ἀγάσῃ· σοφίης γὰρ ἀγνωμοσύνη ὑπερίσχει.

II.

Ejusdem in Phanurium Geracium Rhodium.

Quem Phanurium Rhodus habuit tanquam exi-
 mium ornamentum,

Præclaramque animam et corpus fortunamque ma-
 ximam;

Hunc amarus juvenem eripuit præter spem Or-
 cus,

Dignum cælo vivere ad summam usque senectu-
 tem.

Ὅν Ῥόδος εἶχε Φανούριον ἔξοχον ἤντε κόσμον

Λαμπρὸν τε ψυχὴν ἰδὲ σῶμα τύχην τε μεγίστην,

Τοῦτον ὁ πικρὸς Ἐφηθὸν ἀέλπτως ἤρπασεν ἄδης

Ἄξιον ὄντα πολῶν ζώειν μέχρι γήραος ἄκρου.

(1) Huic voculæ Ἴβριν Lascaris manu, velut D
 ambigentis, ascriptum est ἡ ἄκρου, id est: vel
 summam.

(2) Ejusdem tanquam emendantis manu, bis
 vocibus ἐνὶ τύμβῳ superscriptum ἐνὶ κόλπῳ, id est:
 In sinu.

III.

Κωνσταντίνου τοῦ Λασκάρως ἐπιγράμμα ἐπὶ τῷ ἀρχοντι τῆς Ἰσπανίας. *Constantini Lascaris epigramma (funebre) in principem Hispaniæ (1)*.

Κοίρανος ὅς γ' ἦν κόσμιος Ἰσθῆρων μεγαθύμων
Ἦδ' ἐθνέων πολέων νήσων τ' εἰναλίω
Μουνογενῆς τε ὕψι μαγάλων βασιλέων ἐπιεικέων,
Νυμφίος εὐδαίμων ἔξοχος ἡρώων,
Τούτου, φεῦ! ἡ μοῖρα πολὺδακρυς ἤρπασεν ἄφνω
Ἄξιον ἔντα βιοῦν Νέστορος αἰώνας.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς Φερδινάνδον τὸν Κούντιον, κοίρανον Σικελίας. *Ejusdem in Ferdinandum Cuniūm (2), Siciliæ rectorem.*

Ἐνθάδε κείται Φερδινάνδος, ὁ Κούντιος ἦρω·
Κοίρανος ἰσόθεος Τρινακρῆς ἀπάσης·
Εἶδος ἀνακτόριος ψυχὴν τε καὶ ἤθεα πάντα
Τῶν ἀρετῶν τέμενος, ἡδὲ φιλοσοφίας.

A Qui modo magnanimum princeps florebat iterum
Per populos, urbes, æquoreasque domos;
Celsorum atque pium qui proles unica regum,
Augusta felix conjuge sponsus era!
Hunc surs, heul subito lacrymabilis abstulit ictu,
Nestoris hunc dignum vivere sæcla senis.

Τούτου ἐκλαυσε χορὴς λογίων ἀγαθῶν τε βροτῶν γε
Ἦπιον ὡς πατέρ' ὡς κοσμοπολιν ὄσιον
Ὅς τὸ βροτῶν, φεῦ! τῷδε λίθῳ βασιλικά τέθραται,
Ψυχὴ δ' ἐς μακάρων χῶρον ἐκοῦσ' ἀνίσθη.

IV.

Κωνσταντίνου τοῦ Λασκάρως ἐπὶ τῷ Γεωργίῳ Β
Ῥάλλῃ.

Εἰ θρήνος, οὐκ ἦν ἐν βροτοῖς, νῦν ἤρξεν ἄν·
Αὐτὴ τε καὶ πένθος γόος τε καὶ ἄχος·
Τέθνηκε φεῦ! Γεώργιος Ῥάλλης νέος
Καλῆς κάγαθός φιλόστοργός θ' ἄμα,
Δίκαιος, εὐσεβής, φιλόχρηστος, σφόδρα
Ἐμφρων φύτει· ἀνδρείος, ἐγκρατής, ὄλος (3)
Ἦδύς, προσηνής, εὐπροσέγορος πάνυ·
Πιστὸς φίλος δέπνυ· ἐταῖρός τ' ἀσφαλής·
Ἄρετὸς οἰκείος, ἀρεσῶν καὶ ξένος·
Ἐπήκοος πάντως πατρί τε καὶ γένει
Ἐξ αἵματος λαμπροῦ μοναρχῶν Ἑλλάδος·
Πατρός τε μητρὸς εὐγενεστάτων ἄγαν
Τὰ πρῶτ' ἐχόντων γῆς Ἀχαιῶν ἐμφρόνων,
Ὅλβιη τε καὶ δόξη βροτῶν ὑπερτέρων,
Πλείσταίς ἀρεταῖς ἡγλαῖσμένων λίαν,

Ὡς σεῖριος λαμπρὸς πρεπόντων ἐπ' ἔραν·
Ἐξ ὧν γενηθεὶς καὶ τραφεὶς ἴσος ἔην
Εὐσώματος εἶπερ τις ἄλλος τυγχάνων
Πάλη τε καὶ δρόμιον βροτῶν ὑπερτέρων,
Δίσκῳ τε καὶ πετομένοις ἀκοντίοις,
Κούφοις τε ἄλμασίν γε καὶ παγκρατίῳ,
Ἐγχοῦς τε καὶ ὄπλα ἱκανὸς ἦν φέρειν,
Ἴππους τε δαμάειν καὶ τὰ θηρί' ἐλθεῖν,
Τόξοις τε χρῆσθαι δεξιῶς καὶ φαρέτρῃ,
Κύνας τ' ἄγειν καθάπερ ἄλλος Ὀρίων,
Ἔσμοδ' ὄρετῶν, ἵνα μὴ πλείω λέγω.
Πλήν ἀλλὰ καίπερ ὄντα ἄνθος τοιοῦτο
Ἄδης ὁ πικρὸς καὶ πρὸ τῆς ὥρας εἶλε
Κακὸς κάκιστος καὶ βιοφθόρος πάντων
Πάντας χαλέπτων καὶ κατεσθίων βροτούς·
Καὶ νῦν δέμας τάφος γε οὗτος καλύπτει·
Ψυχὴν δὲ πάντων δημιουργὸς κατέχει (4).

(1) Joannem videlicet, Catholicorum regum filium unigenam, tantæ indolis ac spei quam immaturæ ætatis principem, qui acerbiſſimo funere præreptus, obiit universæ Hispaniæ desideratissimus.

(2) Is Ferdinandus Cunius, cujus honori hoc scriptum epitaphium, fuit scilicet Don Fernando de Acuña, Ferdinandi V, Hispaniarum regis in Sicilia vicarius, qui Catanæ anno 1494 decessit; ibique in ecclesia cathedrali sepultus est. Vide Vincenzo Auria, *Historia chronologica delli vicere di Sicilia*, pag. 22 et 23.

(3) Huic loco ipsius Lascaris, velut emendantis, manu adscriptum ἄπα·.

(4) Quamvis in hoc elogio juvenis hic et paterno et materno genere longe nobilissimus, atque etiam e Græcorum monarcharum, id est imperatorum, sanguine ortus, his diserte versibus prædicetur:

Ἐξ αἵματος λαμπροῦ μοναρχῶν Ἑλλάδος·
Πατρός τε μητρὸς εὐγενεστάτων ἄγαν;
nusquam tamen gentile nomen *Rales*, sive *Rhales* in *Familiiis Byzantinis* a Ducangio illustratis memoretur. —Leg. Παύλ.